

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکي د روزنې او د ساینس مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا لوی ریاست

د ښوونکي لارښود پښتو د دري ژبو د شپږم ټولگي لپاره

د چاپ کال: ۱۳۹۵ هـ. ش

unicef

د هر ماشوم لپاره
برای هر طفل

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکي د روزنې او د ساینس مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا لوی ریاست

د ښوونکي لارښود

پښتو

د دري ژبو د شپږم ټولگي لپاره

د چاپ کال ۱۳۸۹ هـ. ش.

مالي او تخنيڪي مرستې: د جاپان د نړيوالو مرستو اداره (جاپکا)

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او د ښوونکو د روزنې معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

د پښتو ژبې د ښوونکي د تدریس لارښود

شپږم ټولگی

(دري ژبو لپاره)

د چاپ کال: ۱۳۹۵ هـ. ش

مؤلفان:

- د سرمولف مرستیاله فروزان خاموش

- سرمولف امین الله نژند

- مولفه شکیلا دوست

د ژبې ایډیټ:

- د سرمولف مرستیال محمد قدوس زکوخیل

دیني، سیاسي او کلتوري کمیټه:

_ حبیب الله راحل د تعلیمي نصاب په ریاست کې د پوهنې وزارت سلاکار

_ د سرمولف مرستیال گل اقاشیق د اسلامیاتو د دیپارټمنټ غړی

د څارنې کمیټه:

_ د کتور اسد الله محقق د تعلیمي نصاب د پراختیا او د بنوونکو د روزنې معین

_ د کتور شیرعلي ظریفی د تعلیمي نصاب د پراختیا د پروژې مسوول

_ سرمولف عبدالظاهر گلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس

طرح او ډیزاین:

صدرالدین ابراهیم خیل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامپریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیري	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پیغام

د لوی خدای ﷻ ډیر شکر دی چې انسان یې په احسن تقویم کې پیدا او هغه ته یې د خبرو کولو توان ورکړ او د علم او فکر پر ګاڼه یې سمبال کړ. ډیر درود دې وي د اسلام پر ګران پیغمبر حضرت محمد مصطفیٰ ﷺ چې د انسانیت ستر ښوونکی دی او د رحمت، لارښوونې او روښنایۍ پیغام راوړونکی.

ښوونه او روزنه په هره ټولنه کې د بدلون او پراختیا بنسټ دی. د ښوونې او روزنې اصلي موخه د انسان د بالقوه ځواکونو فعالول او د هغه د پټو استعدادونو غورځول دي.

درسي کتاب د ښوونې او روزنې په بهیر کې یو مهم رکن بلل کېږي چې له نوو علمي بدلونونو او پرمختګونو سره اوږه په اوږه د ټولنې له اړتیاوو سره سم تالیف کېږي. درسي کتابونه باید د منځپانګې له مخې خورا ښه وي چې وکړای شي د علومو له نوو لاسته راوړنو سره مل دیني او اخلاقي زده کړې د نوو میتودونو له لارې زده کوونکو ته ولېږدوي.

دغه کتاب چې اوس ستاسو په واک کې دی، د همدغو پورته ځانګړنو پر بنسټ چمتو او تالیف شوی دی. د پوهنې وزارت تل زیار باسي چې په هیواد کې تعلیمي نصاب او درسي کتابونه د اسلامي ښوونې او روزنې او د ملي هویت د ساتلو پر بنسټ جوړ او له علمي معیارونو، نوو روزنیزو میتودونو او د نړۍ له علمي پرمختګونو سره سم چمتو کړي. د زده کوونکو استعدادونه په ټولو اخلاقي او علمي خواوو کې وغوړېږي او په هغوی کې د تفکر او نوښت توان او د پلټنې حس پیاوړی کړي. د خبرو اترو او پیرزونې د فرهنگ دودول، د هیواد پالنې او د مینې او محبت د حس پیاوړی کول، ښه او پیوستون د پوهنې د وزارت نورې غوښتنې دي چې ښایي د لوست په کتابونو کې ورته پام وشي.

درسي کتابونه د ښه او مسلکي ښوونکي له درلودو پرته نشي کولای ټاکل شوي موخې ترلاسه کړي. ښوونکی د ښوونې او روزنې یو مهم جزء او د ښوونې او روزنې د پروګرامونو پلي کوونکی دی. د هیواد له ژمنو او زړه سواندو ښوونکو څخه، چې د تورتم او ناپوهۍ په وړاندې یې جګړه خپله دنده ګرځولی، دوستانه هیله لرم د تعلیمي نصاب په دقیق او مخلصانه تطبیق کې د هیواد ماشومان، نجونې او تنګي ځوانان د پوهې، اخلاقو او معنویت لوړو څوکو ته ورسوي.

د هیواد د زده کړې د نظام بری د خلکو له جدي مرستو پرته امکان نه لري. له دې امله له ټولو قشرونو او د ملت له شریفو خلکو، په تیره بیا له کورنیو او د زده کوونکو له درنو اولیاوو څخه هیله لرم چې د معارف د موخو د لاسته راوړو په برخه کې له هېڅ ډول مرستې څخه ډډه ونه کړي. دغه راز له ټولو لیکوالو، پوهانو، د ښوونې او روزنې له ماهرینو او د زده کوونکو له محترمو اولیاوو څخه هیله کېږي چې په خپلو رغنده نظرونو، وړاندیزونو او نیوکو د درسي کتابونو په لابنه والي کې د پوهنې له وزارت سره مرسته وکړي.

لازمه بولم له ټولو ښاغلو مؤلفانو، د پوهنې وزارت له اداري او فني کارکوونکو او له ملي او نړیوالو بنسټونو څخه، چې د دغه کتاب په چمتو کولو، چاپولو او ویش کې یې زیار ایستلی او مرسته یې کړې، مننه وکړم.

په پای کې له لوی خدای ﷻ څخه غواړم چې په خپله بې پایه مهرباني له موږ سره د پوهنې د سپیڅلو ارمانونو په لاسته راوړلو کې مرسته وکړي. انه سمیع قریب مجیب.

د پوهنې وزیر

دوکتور اسدالله حنیف بلخي

لړلیک

مخ	سرلیک	لوست	گڼه
۱	له ښوونکو سره یو څو خبرې		۱
۷	حمد	لومړۍ لوست	۲
۸	حضرت رسول اکرم ﷺ او اعرابي	دویم لوست	۳
۱۰	پوهنه	درېم لوست	۴
۱۲	کتاب	څلورم لوست	۵
۱۴	ښوونکی	پنځم لوست	۶
۱۶	ملي یووالی	شپږم لوست	۷
۱۸	مور او پلار	اووم لوست	۸
۲۰	د مطالعې گټې	اتم لوست	۹
۲۲	رښتیا ویل	نهم لوست	۱۰
۲۴	کلمه	لسم لوست	۱۱
۲۴	مېوې او سابه	یوولسم لوست	۱۲
۲۷	ښه زده کوونکی	دولسم لوست	۱۳
۲۸	غوره ویناوې	دیارلسم لوست	۱۴
۳۰	ترافیکي لارښوونې	څوارلسم لوست	۱۵
۳۲	ټوکه	پنځلسم لوست	۱۶
۳۴	عادل پاچا	شپاړسم لوست	۱۷
۳۵	متلونه	اوو لسم لوست	۱۸
۳۷	د غاښونو ساتنه	اتلسم لوست	۱۹
۳۹	مرکبې کلمې	نولسم لوست	۲۰
۴۰	له هېواد سره مینه	شل لوست	۲۱
۴۲	جمله	یوویشتم لوست	۲۲
۴۴	تېلفون	دوه ویشتم لوست	۲۳
۴۶	نظم	دروېشتم لوست	۲۴
۴۸	لیک ښې	څلروېشتم لوست	۲۵
۴۹	جرگه	پنځه ویشتم لوست	۲۶
۵۱	انټرنېټ	شپږویشتم لوست	۲۷
۵۳	ناروغۍ رقعہ	اووه ویشتم لوست	۲۸
۵۵	ترانه	اته ویشتم لوست	۲۹

له ښوونکو سره یوځو خبرې

درنښوونکو!

د ښوونکي دغه لارښود هغه مرستندوی کتاب دی چې د دري ژبو د شپږم ټولگي د درسي کتاب دښه تدریس او لارښوونې لپاره مرسته کولای شي.

دغه مرستندوی لارښود کتاب ځکه دښوونکولپاره لیکل کيږي چې په لومړي گام کې په درسي کتاب د بیا کتنې په اړتیا باندې پوه شي او دغه راز په درسي کتاب کې د انځورونو، د لوست د هڅوونکو پوښتنو او فعالیتونو په موخو او همدغو موخو ته درسیدو لپاره د تدریس په میتودونو او لارو چارو لارښه وپوهيږي او د لوست ورکولو په برخه کې به د یو مرستندوی کتاب په توگه ترې کار واخلي.

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف د لوی ریاست د ریسرچ ریاست له لومړي ټولگي څخه تر شپږم ټولگي پورې د بیا کتنې لپاره له اصولوسره سم نظرونه راټول کړل، هغه یې وڅیړل او اړوند څانگو ته یې وسپارل. د پښتو ژبې مؤلفینو نوموړې نظرونه په دقت سره مطالعه کړل، کوم چې د درسي کتابونو د سمون لپاره سم وو هغه یې راواخیستل او خپل نظرونه یې هم ورسره یوځای کړل او له لومړي ټولگي څخه تر شپږم ټولگي پورې یې په درسي کتابونو باندې نوی نظر وکړ.

د پښتو ژبو زده کوونکو لپاره د شپږم ټولگي دغه موجوده کتاب چې اوس تدریس کيږي، د ښه تدریس په خاطر یې دښوونکو لپاره دغه لارښود کتاب تألیف شوی دی چې ښوونکي ترې کار واخلي.

په دغه لارښود کتاب کې بیلابیلو موخو ته د زده کوونکو د رسیدو لپاره لارې چارې په گوته شوي او د هر لوست د تدریس درسي ساعتونه هم پکې ښودل شوي او خبرې پرې شوي دي.

ښه به وي چې په دې لارښود کتاب کې د بیلابیلو برخو تر روښانولو دمخه د معلم محوری او د فعالې زده کړې په هکله لنډې خبرې وکړو.

د معلم محوری زده کړه:

زموږ په هیواد کې پخوا دمعلم محوری زده کړې په چوکاټ کې زده کړه کیدله. د زده کړې ټول فعالیتونه به ښوونکي سرته رسول او زده کوونکو به یوازې د لیدونکو او اوریدونکو دنده سرته رسول. په دغه ډول زده کړه کې به د فعالیتونو د سرته رسولو ټول فشار په ښوونکي و.

په ټولگي کې به ترې لږ شمیر با استعداد زده کوونکو گټه پورته کوله، د تدریس په دغه ډول زده کړه کې زیاتو زده کوونکو ځکه گټه نشوه اخیستلای او له زده کړو څخه وروسته پاتې کیدل چې په فعالیتونو کې ورته برخه نه ورکول کیده. په دې ډول زده کړه کې زده کوونکو په پوهنیزه، مهارتي او ذهني برخه کې کافي ونډه نه درلوده.

د ساینس او تکنالوژۍ د زیات انکشاف او پرمختگ لپاره اړینه وه چې د ښوونې او روزنې پوهانو په درسي نصاب او د تدریس په اصولو کې داسې لارې چارې ولټولي چې زده کوونکي وکولای شي د زده کړې په پوهنیزې، مهارتي او ذهني برخو کې فعاله برخه واخلي او په ژوند کې ترې گټه واخلي.

فعال او مشارکتی زده کړه:

کله چې دښوونې او روزنې پوهان دمعلم محوری دزده کړې په چوکاټ کې په نیمګړتیاوو پوه او په دې فکر کې شول چې باید داسې فعاله او مشارکتی زده کړه رامنځته شي چې په هغې کې ښوونکي دلارښود، څارونکي اوفعال ګډون کوونکي حیثیت ولري اوزده کوونکي په خپله په لوست کې فعاله او عملي برخه ولري چې زده کوونکي وکړای شي دزده کړې په بهیر کې خپله دانشي، مهارتي اودهنيتي پوهه پیاوړې کړي.

په دې ډول زده کړه کې ښوونکي یوازې زده کوونکي څاري اوله زده کوونکو سره په ستونزو کې مرسته کوي. په دې ډول زده کړه کې زده کوونکي په خپله کارکوي، لارښوونو ته ژوره پاملرنه کوي او زده کوونکو ته په ټولو فعالیتونو کې ونډه ورکول کیږي.

په دې ډول فعالې اومشارکتی زده کړه کې ښوونکي دهر لوست موخه په پام کې نیسي اوزده کوونکي نوموړې موخې ته دهغولارو چارو پواسطه ځان رسوي، کومې چې په درسي او لارښود کتاب کې ورته لیکل شويدي. د درسي کتاب دهرلوست دموخو دزده کړې لپاره لازمه ده چې له بیلابیلو میتودونو څخه کار واخیستل شي چې د همدې لارښود کتاب دلوستونو په برخه کې ترې کار اخیستل شوې ده.

د میتودونو ارزښت:

په فعال تدریس کې بیلابیل میتودونه دلوستونو دتدریس په برخه کې په ګوته شوي دي چې هر یو یې په خپل ځای د ژبې دزده کړې په برخه کې دزده کوونکولپاره ګټه لري، لاهم په دې برخه کې څیړنې روانې دي اودوخت په تیریدو سره په تعلیمي نصاب کې نوي بدلونونه رامنځته کیږي.

د ژبو په درسي کتابونو کې پوهان دې ټکي ته متوجې شول چې باید زده کوونکي د ژبې د زده کړې مهارتونه، لکه: غورځول، نیول، لیدل، اورېدل، لوستل، لیکل او خبرې کول سرته ورسوي. په مشارکتی زده کړه کې ارزښتونه دا دي چې زده کوونکي لیدلو، اوریدلو، غورځول، لوست وبلو، لیکلواو خبرو کولو ته هڅول کیږي. او په دې برخه کې له یو کسيز، دوه کسيز، ډله ییز، د سوال او ځواب له میتودونو څخه کارواخلي.

دزده کړې په دې سیستم کې د زده کوونکو ذهن وده او انکشاف کوي، په ذهنیت کې یې بدلونونه رامنځته کیږي، د درک اوتفکر قوه یې لوړېږي، په دې زده کړه کې د زده کوونکو د زده کړې کچه لوړېږي او په راتلونکي وخت کې د خپل رسالت اومسؤولیت دزده کړې اودرک لپاره چمتو کیږي.

دلارښود کتاب په دې برخه کې په هغو برخو باندې رڼا اچوو چې له ښوونکي سره دفعالې زدکړې په پرمخ بیولو او له مؤلفینو سره د هم آهنگۍ او هم فکری په برخه کې مرسته کوي او د ښوونکي لپاره په تدریس کې پوره لارښوونه کولای شي.

پوهنیزه برخه:

ددې برخې موخه داده چې زده کوونکي د لوست په معنا او مفهوم وپوهیږي او د بیلابیلو موضوعاتو په باره کې یې پوهه زیاته شي. ددې کتاب په ټولو لوستونو کې دپوهنیزې برخې دپیاوړتیا په موخه جملې راوړل شوي او زیات زور په تربیوي اړخ باندې زیات شوی دی. دیوې موضوع په باره کې پوهه ترلاسه کول پوهنیزه برخه ده چې دپوهې ترلاسه کول دزده کړې لومړنی شرط بلل کیږي، خومور زده کوونکو ته نه وایو چې کومه جمله پوهنیزه، مهارتي او کومه ذهنيتي ده. پدې باندې باید یوازې ښوونکي پوه شي اوداسې فعالیتونه په زده کوونکو سرته ورسوي چې په دغو درې واړو برخو کې له زده کوونکو سره مرسته وکړي.

مهاري برخه:

په زده کړه کې پوهيدل هغه وخت ارزښت او گټه لري چې زده کوونکي په عملي ډول کار وکړي، لوستل وکړای شي، په مفهوم يې پوه شي، لوستل شوې جملې وليکلې شي او په ورځني ژوند کې ورڅخه کار واخلي. په دې نوي درسي کتاب کې دلوستلو اولیکلو دزده کړې په موخه فعالیتونه ورکړل شوي دي. له دې امله درسي کتاب په ټولو لوستونو کې دمهاري برخه په پام کې نیول شوې ده او دغه راز په فعالیتونو کې هم دپوهې اومهاري برخه کې فعالیتونه راوړل شوي دي.

ذهنيتي برخه

له ذهني برخې څخه هدف دادی چې دمتن له لوستلو وروسته دزده کوونکو دانشي او مهاري خوا پياوړي شي او دزده کوونکو په ذهنيت، سلوک او کړو وړو کې بدلون راشي. هغه وخت دزده کوونکو په ذهن کې بدلون راتلای شي چې زده کوونکي دلوست په مفهوم پوه او له لوست څخه اخیسته وکړي، له هغه وروسته دزده کوونکو په کړو وړو کې مثبت بدلون رامنځته او په خپل ورځني ژوند کې ترې گټه واخلي. د کتاب دلوستونو په ټولو برخو ترپوهنيزې اومهاري برخې وروسته د ذهني برخې دپياوړتيا لپاره جملې راغلي دي او د زده کوونکو لپاره مستقیم او غیرمستقیم پیغامونه ورکړل شوي دي.

داوريدلو او غور نيولو برخه:

د ژبې په زده کړه کې اړینه ده چې د سم اوریدلو، سم غور نیولو، سم او بامفهومه لوستلو، لیکلو سم لیدلو او خبرو کولو مهارتونه په پام کې ونیول شي. ځکه په دې ټولگي کې باید زده کوونکي متن داسې ولولي چې په مفهوم يې پوه شي. د کتاب په فعالیتونو کې دپوهنيزې، مهاري او ذهني برخو په راوړلو سربيره روزنیز پیاوړتیا هم د زده کوونکو دپوهې د کچې دلوړولو لپاره راوړل شوي دي. دښوونې او روزنې پوهانو په تدریس کې بیلابیل میتودونه فعال تدریس داصولو پر بنسټ رامنځته کړي دي، لکه: دلوستلو، لیکلو، سوال او ځواب، مقایسوي، خبرو اترو، مشق او تمرین، په یو کسيز، دوه کسيزه توگه فعالیتونه اونور.

دښوونکو بری په دې کې دا دی چې په خپل مضمون باندې حاکم وي. درسي کتاب اودښوونکي دلارښود کتاب د فعالیتونو له مخې لوست پرمخ یوسي اوله مؤلفینو سره هم فکره اوسي. څومره چې ښوونکی په ډیرو میتودونو پوه وي او څومره چې دلوست په جریان کې له مرستندویه موادو څخه کار واخلي، په هماغه اندازه زده کړه اغیزمنه او گټوره کیږي او دلوست موخې سرته رسیږي. په دې ټولو کې ښوونکي ته لازمه ده چې په ټولگي کې لارښوونکی او څارونکی واوسي، په ټولگي کې دزده کوونکو فردی توپیرونه، لیاقت او استعدادونه په پام کې ونیسي او ټولو زده کوونکو ته په کې ونډه ورکړل شي. د میتودونو دسره رسولو لپاره لازمه ده چې له مرستندوی توکو څخه کارواخیستل شي.

د لارښود چوکاټ:

په لارښود کتاب کې مو د ځانگې د مؤلفینو په یو نظر سره د ښوونکي د لارښود له بیلابیلو چوکاټونو څخه یوازې همدغه چوکاټ په گډه نظر سره وټاکه. موږ یو لوست په درو برخو ونه ویشلو. ددې کار لپاره مو یو شمیر دلایل درلودل:

- ۱- که چېرې یولوست د ښوونکي لپاره په لارښود کتاب کې په درو برخو ویشلای وای. د ښوونکي دغیر حاضري په صورت کې یولوست تیریده په بله ورځ مجبور و چې د دویم ساعت لپاره ټاکل شوی لوست ورکړي. په دې ډول دلومړي ساعت لوست پاتې کیده، په دویم ساعت کې یې دویمه برخه لوست ورکاوه.
- ۲- د ښوونکي دازادی اوانکشاف مخه نیول کیده. داصولوله مخې ښوونکی باید دازادی په چوکاټ کې خپله هم کار وکړی، خپل پلان ولري اویولوست په خپله خوښه د اوونۍ په درسي ساعتونو کې ورته تدریس کړي ښوونکي باید ورځنۍ، هفته وار، میاشتنی او کلنی پلان ددرسي کتاب له مخې جوړ کړي.
- ۳- که مویولوست په درو برخو ویشلای وای د کتاب حجم ډیریده او ډیرې پیسې پرې لگیدلې.
- ۴- بله داچې که چېرې درسي ساعتونه کم اویازیات شي ښوونکی ددې واک لري چې یو لوست داوونۍ په درسي ساعتونو کې ورته تدریس کړي.

د تدریس توکي:

هغه مواد اونور مرستندوی توکي دي چې په یوې سیمې کې د محیطي موادو په توګه موجود وي او د هغو په واسطه ښوونکی هدف ته پرې ځان ورسوي. زده کوونکو ته تدریس ګټور او په زړه پورې کړي، د تدریس وسیلې او مرستندویه توکي، لکه: تخته، تباشیر، تخته پاک، د الفبا چارټ، انځورونه، د کلمو او جملو لیکلي کارتونه، کمپیوتر، د پروجکتور پواسطه دهنري او تعلیمي فلمونو ښودل، پروجکتور اونور د تدریس ښې وسیلې بلل کیږي.

ارزونه:

ښوونکي ته لازمه ده چې دلوست په پای کې دخپل لوست دارزونې لپاره چې زده کوونکوڅومره زده کړه کړې ده. له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي. دارزونې ګټه داده چې ښوونکی دارزونې په واسطه هم زده کوونکي ارزوي او هم ځان ارزوي. که چېرې زده کوونکي پوه شوي نه وي، ښوونکی کولای شي چې لوست په لنډه توګه یو ځل ورته تکرارکړي.

د هر متن د پوهنیزې، مهارتي او ذهني برخې له پوهیدو وروسته د درس د تحکیم، ټینګښت او پوهېدو لپاره ارزونه د درسي پروګرام یو بنسټیز رکن دی چې ښوونکی یې باید په پام کې ولري.

کورنۍ دنده:

ښوونکی دې زده کوونکوته مناسبه کورنۍ دنده ورکړي چې زده کوونکي یې په کور کې سرته ورسوي. دکورنۍ دندې کتنه ډېره مهمه اوارزښتناکه ده. دکورنۍ دندې په سرته رسولوسره زده کوونکي خپل مسئولیت احساسوي، له زده کړې سره عادت کیږي، دزده کړې درجه یې لوړیږي اوله زده کړې څخه لرې نه پاتې کیږي. ښه ده چې زده کوونکوته د هغوی دپوهې اوپیاوړتیا سره سم بیلابیلې کورنۍ دندې ورکړل شي اودنورو مضمونونو کورنۍ دندې هم په پام کې ونیسي.

په پخوانیو درسي کتابونو کې یوازې پوهنیزې خواته ډیره پاملرنه شوي وه، خو د دری ژبو شپږم ټولګي په دې نوي درسي کتاب کې دشرايطو او مفرداتو په پام کې نیولو سره د بیا کتنې کار پیل شو او د هر لوست په متن کې پوهنیزه، مهارتي اودذهني برخې ورزیاتې شوې او دغه راز د هر لوست لپاره یو شمیر فعالیتونه چې په هغو کې دانشي، مهارتي او ذهني برخې لري، هم لیکل شوي دي.

په لارښود کتاب کې دټولو لوستونو لپاره یو عمومي چوکاټ تیار شوی او ډک شوی دی. چوکاټ داسې جوړ شوی دی چې لومړی د چوکاټ په سر کې د لوست شمیره، د لوست د تدریس وخت لیکل شوی دی.

هر لوست بايد د اوونۍ په درسي ساعتونو کې زده کوونکو ته تدریس شي.

مور ښوونکي نه قیدوو. ښوونکي باید یو لوست داوونۍ د درسي ساعتونو په پام کې نیولو سره په درو برخو وویشي. له چوکاټ سره سم دې په هردرسي ساعت لومړۍ د درسي کتاب له فعالیتونو څخه کارواخلي. که د کتاب کوم فعالیت پاتې شو بیا دې پاتې فعالیتونه د لارښود له فعالیتونو سره د نورو درسي ساعتونو لپاره په پام کې ونیسي. په زده کوونکو دې عملي کړي او که وخت و ښوونکي کولای شي د همدغه ډول فعالیتونو په ډول نور فعالیتونه په زده کوونکو باندې سرته ورسوي. په لومړي درسي ساعت کې د کتاب له مخې کورنۍ دنده ورته ورکړي او په دویم درسي ساعت کې دې د لارښود له مخې کورنۍ دنده ورته وسپاري او په دریم درسي ساعت کې په خپله خوښه کورنۍ دنده ورڅخه وغواړي. د درسي کتابونو د تألیف په برخه کې په درسي کتابونو بیا کتنه د معارف له ستراتیژۍ سره سمه شوې ده چې زده کوونکي د لومړۍ دورې تر فارغیدو وروسته په لوستلو او لیکلو وپوهیږي. له دې امله لازمه ده چې ښوونکي زده کوونکو ته ددغه لارښود کتاب له مخې د زده کړې مهارتونه او فعالیتونه په پام کې ونیسي او زده کوونکي په زده کړه کې جسمي او ذهني فعال ګډون وکړي.

درنښوونکو!

د دری ژبو د شپږم ټولګي درسي کتاب چې ستاسو په واک کې دی، تربیا کتنې وروسته یې خپل قانوني پړاوونه وهلي، چاپ اوستاسوپه واک کې درکړل شوی دی. په پخواني درسي کتاب کې د ریسرچ د ریاست له خوا راټولې شوې بیلابیلې نظر یې وڅیړل شوي او د مؤلفینو وړاندیزونه او لازمه نظرونه هم پکې ور زیات شوي دي.

د دری ژبو د شپږم ټولګي درسي کتاب د فزیکي جوړښت له مخې ۳ برخې لري:

- د کتاب مقدماتي برخه

- د متن برخه

- وروستۍ برخه

د کتاب مقدماتي برخه:

- په لومړۍ برخه کې د کتاب مقدماتي برخه راغلې ده چې په هغې کې د لارښود نوم، د مؤلفینو نومونه، د محتوا د کتونکي نوم، د ژبې د اډیتور نوم، د دیني، سیاسي او کلتوري کمیتې نومونه لیکل شوي. د هرې برخې مسئول په خپله برخه کې کتاب لیدلی او د هغو له خوا تیروتنې په ګوته شوي اوسمې شوي دي. ترهغو وروسته بسم الله، ملي سرود، د پوهنې د وزیر پیغام او د کتاب لیک لړ راغلي دي.

- د کتاب په دویمه برخه کې د درسي کتاب متن راغلی دی.

- په وروستۍ برخه کې د معارف ترانه راغلې ده.

درنښوونکو!

په ټول تعلیمي کال کې له رخصتۍ پرته ۲۸ درسي اوونۍ په پام کې نیول شوي دي. په هره اوونۍ کې په ابتدايه ټولګیو کې د پښتو ژبو زده کوونکو لپاره په اوونۍ کې ۵ درسي ساعتونه د اوس لپاره په پام کې نیول شوي دي، چې ټول ۱۴۰ ساعتونه کیږي. مور د ټول تعلیمي کال د ۲۸ اوونیو په پام کې نیولو سره په درسي کتاب کې ټول ۴۶ لوستونه راوړي دي چې یو لوست په ۳ درسي ساعتونو کې تدریس کیږي او ټول ۱۳۸ ساعتونه کیږي په پای ۲ درسي ساعتونه پاتې کیږي، په نوموړو ۲ ساعتونو کې دې پخواني لوستونه تکرار شي.

باید یادونه وکړو چې موږ درسي کتاب په هر لوست کې لومړی دلوست شمېره راوړي ده. ترهغه وروسته دلوست سرلیک اویا ترې لاندې داصولوله مخې تصویرونه اوعکسونه ځکه راوړي دي چې هر عکس اوانځور دمتن یوه برخه بلل کیږي. ښوونکی باید د انځور په هکله له زده کوونکو څخه کله ناکله انگیزه وي پوښتنه وکړي چې په عکس اویا انځور کې څه ویني؟

د هر عکس اویا انځور لاندې دلوست موخه راغلې ده چې دهمدغې موخې په اساس متن برابر شوی دی اودهمدغې موخې په اساس ورته فعالیتونه عیار شوي چې ښوونکي یې په زده کوونکو باندې سرته ورسوي اوخپله ورسره مرسته وکړي. تردې وروسته هڅوونکي پوښتنې راغلي دي، له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړئ چې دهغوڅه لوست ته راوگرزي.

له هغه وروسته دلوست متن راغلی دی. په متن کې دانشي، مهارتي اودهنيتي خواوې په پام کې نیول شوي دي. ترمتن وروسته فعالیتونه راغلي دي، ښوونکي کولای شي دهمدې لارښود دلارښوونو له مخې چې مخکې یې یادونه وشوه کار وکړي.

کله چې ښوونکی ټولگي ته ورشي، لومړی به مقدماتي فعالیت سرته ورسوي، یعنې ترهر څه دمخه بایدسلام واچوي چې په زده کوونکي کې تربيتي روحیه پیاوړي شي بیا به د هغوی د تیرې ورځې د غیرحاضری پوښتنه وکړي، حاضري به واخلي. د تیرلوست په هکله به پوښتنه وکړي او بیا به کورنۍ دنده وگوري. کورنۍ دنده داسې نه چې یوازې د یو څو کسو بلکې د ټولو زده کوونکو کورنۍ دنده به گوري، که وخت نه و، ښوونکی کولای شي چې کتابچې ترې راټولې او په وزگار وخت کې یې په دقیق ډول وگوري اولارښوونه ورته وکړي.

بیا به دلوست سرلیک پرتهڅې وليکي او د لوست د سرلیک یا د تصویر په هکله به له زده کوونکو څخه انگیزوي پوښتنې وکړي. وروسته به لوست پیل کړي. په لارښود کتاب کې دلوست ورکولو لپاره د هر لوست لپاره چوکاټ ورکړل شوی. له چوکاټ سره برابره وړاندې ولاړشي. موږ د ښوونکي لپاره په چوکاټ کې د لوست شمیره، اودلوست وخت لیکلی دی. ترې وروسته د لوست نوم او د لوست موخې، انگیزوي پوښتنې، د ښوونکي فعالیتونه، د لوست ارزونه، کورنۍ دنده او د ښوونکي لپاره په هغو لوستونو کې اضافي معلومات راوړل شوي دکومو لپاره چې اړین وو.

موږ په لومړي، دویم او دریم لوست مقدماتي فعالیتونه، د لوست میتودونه او د لوست مرستندوی توکي لیکلي خو په وروستيو جدولونو کې موږ اړي نه دي. ښوونکی باید په ټولولوستونو کې د لومړي جدول په ډول مقدماتي فعالیتونه، میتودونه او مرستندوی توکي په پام کې ونيسي.

لومړۍ لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	حمد
<p>د زده کړې موخې:</p> <ul style="list-style-type: none"> پوهنیزې مهارتي ذهنيتي 	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د الله جل جلاله د ټولو قدرتونو پېژندنه.</p> <p>— د شعر متن په ولولې، ویې لیکي او په مطلب به یې وپوهېږي.</p> <p>— د متن اصلي مطلب به درک او په لوست به خبرې وکړای شي.</p> <p>— د څښتن تعالی د ذات په اړه به نوی معلومات تر لاسه کړي.</p>
انگیزوي پوښتنې	— د لوست په انځور کې څه شی وینئ؟ — آیا تاسو د حمد په معنا او مفهوم وپوهېږئ؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي دې له څو زده کوونکو څخه وغواړي چې په وار سره د نوي لوست متن په لور او مناسب آواز ولولي او بیا دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې متن ته ځیر شي، ښوونکي دې د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو بیتونه سم او روان ولولي.</p> <p>— ښوونکي دې له زده کوونکو څخه وغواړي چې د لوست بیتونه په خپلو ډلو کې په چوپټیا ولولي.</p> <p>— ښوونکي دې د لوست بیتونه په سم او روان تلفظ ولولي او د لوستلو په بهیر کې دې زده کوونکي تر څارنې لاندې ونیسي، وروسته دې د لوست په معنا او مفهوم رڼا واچوي.</p> <p>— ښوونکي دې له هرې ډلې له یوه تن زده کوونکي څخه وغواړي چې په وار سره د حمد په مطلب خبرې وکړي او ښوونکي دې د زده کوونکو نیمگړي معلومات بشپړ کړي او هغوی دې په ښو الفاظوسره وستایي.</p> <p>— زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي او نوي لغتونه دې په جملو کې وکاروي او نور زده کوونکي دې د هغوی تیروتنې وراصلاح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې د نوي لوست بیتونه د املا په توګه په زده کوونکو ولیکي.</p> <p>له څو زده کوونکو څخه وغواړئ چې د ټولګي په مخکې خپل ځان نورو ته په پښتو معرفي کړي.</p>	
ستونزمنې برخې	مدد — مرسته او کومک مری — غلام چار — کار شګې — رېگ احد — یو ستایم — ستاینه کوم لوړوالی — بلندی
د لوست ارزونه	<p>— څوک د حمد په مطلب خبرې کولای شي؟</p> <p>— څوک د شعر بیتونه سم او روان لوستلای شي؟</p> <p>— څوک د متن لغتونه معنا او پر تخته لیکلای شي؟</p> <p>— څوک خپل ځان د ټولګي په مخ کې معرفي کولای شي؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې بیتونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دویم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم او اعرابی
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د متن سم لوستل او لیکل به وکړای شي او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د لوړو لارښوونو (ارشاداتو) په هکله به معلومات پیدا کړي.</p> <p>— د متن په مطلب او مفهوم به خبرې وکړای شي.</p> <p>— د لوست مفهوم به په خپله ژبه ووايي.</p> <p>— د متن په پوهېدو سره به د خپل شخصیت د لوړېدو په فکر کې شي.</p> <p>— د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لوړ شخصیت به وپېژني او د ده د اخلاقو او لارښوونو څخه به پیروي وکړي.</p>
• پوهنیزې	
• مهارتي	
• ذهني	
انګیزوي پوښتنې	ستاسو په فکر دیني ارشادات څه معنا او مفهوم لري؟
د ښوونکي فعالیتونه	<p>— ښوونکي دې د سلام، احوال پوښتنې، د ټولګي تنظیم او د حاضری له اخیستلو وروسته د زده کوونکو کورنۍ دنده په چټکتیا سره ګوري او د یوه تکړه زده کوونکي کورنۍ دنده دې د تختې پرمخ ولیکي، نورو زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې خپلې تېروتنې د تختې د لیکنې له مخې اصلاح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې متن د یو بل په مرسته په چوپټیا ولولي او په متن کې مشکلي کلمې په نښه کړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې متن ته متوجې شي، ښوونکي دې د لوست متن په مناسب آواز او سم تلفظ ولولي او بیا دې معنا او مفهوم توضیح او تشریح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکي دې ته وهڅوي چې په خپلو ډلو کې د سیالۍ په ډول د لوستل شوي متن څو کرښې یو بل ته املا ووايي، د نیمګړتیا په صورت کې دې ښوونکي مرسته وکړي او د کومو زده کوونکو چې لیکنې یې املايي تېروتنې ونه لري هغوی دې په ښو الفاظو سره وستایي لکه: آفرین، شاباش، ډېر ښه او داسې نور.</p> <p>— ښوونکي دې له هرې ډلې څخه وغواړي چې څو تنه زده کوونکي په خپله خوښه د متن په اصلي مفهوم خبرې وکړي، ښوونکي دې د زده کوونکو د خبرو کولو او د کلمو تلفظ کولو ته پوره پاملرنه وکړي او د هغوی نیمګړتیاوې دې ورته اصلاح کړي.</p> <p>— څو تنه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راوغواړي چې په وار سره لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي، او څو تنه نور دې مفردې کلمې په جمع واړوي</p>
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>څوک متن سم لوستلای او په دې اړه معلومات ورکولای شي؟</p> <p>— څوک د متن مطلب په خپله ژبه ویلای شي؟</p> <p>— څوک د لوست لغتونه معنا او پر تخته لیکلای شي؟</p>

<p>— څوک خپل ځان او ملگری نورو ته معرفی کولای شي؟</p>	
<p>زده کوونکو ته لارښوونه وکړئ چې په خپله خوښه د متن څو لغتونه په جملو کې استعمال کړي.</p>	<p>کورنۍ دنده</p>
<p>بناغلی ښوونکی دې زده کوونکو ته لومړۍ ووايي چې انس بن مالک یو جلیل القدر صحابي و او صحابي هغه چاته ویل کېږي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم یې په خپل ژوند کې لیدلی وي، ایمان یې ورباندې راوړی وي او بیا په هماغه ایمان کې مړ شوی وي. د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وینا، عمل، رفتار او کردار ته حدیث ویل کېږي او صحابه وو به همپشه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خبرو ته غوږ نیولو او هغه به یې عملي کولې، نو موږ هم باید د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم او د هغه د صحابه وو په خبرو، رفتار او کردار عمل وکړو.</p>	<p>اضافی معلومات</p>

دریم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

پوهنه	د لوست موضوع
<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> — د پوهنې په معنا او مفهوم به وپوهېږي. — متن به سم او روان ولوستلای شي او به یې لیکي. — د نوي لوست د جملو املا به ولیکلای شي. — په متن کې به متضادې کلمې وپېژني. — د پوه او ناپوه د توپیر په اړه به خبرې وکړای شي. — د نوي لوست په ارزښت به پوه او په ورځیني ژوند کې به ورڅخه کار واخلي. 	<p>د زده کړې موخې:</p> <ul style="list-style-type: none"> • پوهنیزې • مهارتي • ذهني
تاسو پوهېږئ چې پوهنه څه معنا لري؟	انګیزوي پوښتنې
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي دې له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي چې د پوه او ناپوه د توپیر په هکله څه ویلای شي؟</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښونه وکړي چې د څو شېبو لپاره د متن ټاکلې برخه د یو بل په مرسته په چوپټیا ولولي او مشکل لغتونه دې په نښه کړي.</p> <p>— ښوونکي دې کلمې پرتختې ولیکي او بیا دې متن په خپله د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو په سم تلفظ ولولي او د لوستلو په بهیر کې دې زده کوونکي تر څارنې لاندې ونیسي، وروسته دې د پوهنې د ارزښت په اړه لنډ معلومات ورکړي، همدارنګه د پوه او ناپوه انسان د توپیر په اړه د زده کوونکو د پوهې او سوېې په پام کې نیولو سره معلومات ورکړي.</p> <p>— ښوونکي دې د متضادو کلمو لیکلې کارتونه په ټاکل شوو گروپونو ووېشي او له هر گروپ دې وغواړي چې په خپلو منځونو کې د کلمو ضد پیدا کړي او د ورکړل شوو کارتونو د کلمو په څنګ کې دې ولیکي، بیا دې له هر گروپ یو یو تن زده کوونکي د خپل گروپ په استازیتوب کلمې پر تختې ولیکي او څو نور زده کوونکي دې په وار سره ورته جملې جوړې کړي، د تېروتنو په اړه دې خپله زده کوونکي پرې خبرې وکړي، ښوونکي دې د نیمګړتیا په صورت کې لازمه مرسته وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې متن د سیالۍ په ډول په ډلو باندې ولولي او که چېرې هرې ډلې د لوست متن سم ولوسته، هغوی دې په ښو الفاظو بدرګه کړي.</p> <p>— ښوونکي دې له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړي چې لوی خدای جل جلاله د پوه او ناپوه د توپیر په هکله څه فرمایلي دي؟</p> <p>ښوونکي د زده کوونکو ځوابونه اوري او د نه پوهېدو په صورت کې دې خپله ښوونکي ځواب ووايي.</p> <p>— ښوونکي دې د هرې ډلې له زده کوونکو څخه وغواړي چې د متن په مطلب خبرې وکړي.</p> <p>— له څو تنو زده کوونکو څخه دې وغواړي چې څو پښتو کلمې ووايي چې د پښتو اصلي توري پکې راغلي وي.</p>	
	ستونزمنې برخې
— څوک کولای شي متن سم او روان ولولي؟	د لوست ارزونه

<p>— څوک کولای شي د لوست مطلب بیان کړي؟</p> <p>— څوک لاندې لغتونه معنا او پر جملو کې کارولای شي؟ (پوهنه — رڼا — بریالیتوبونو — ډار — خواری)</p> <p>— څوک د لاندې متضادو کلمو ضد پیدا کولای او بیا یې پر تختې لیکلای شي؟ پوه — تیاره — خپل — عمل</p> <p>— د پوهنې له درس څخه مو څه زده کړل او څه احساس کوئ؟</p>	
<p>زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د لوستل شوي متن لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي او په کتابچو کې دې ولیکي.</p>	<p>کورنۍ دنده</p>
<p>پوهنه د علم، پوهې، معلوماتو، اطلاعاتو او خبرتیا په معنا او مفهوم ده. علم او پوهه هغه رڼا ده چې تل یې په ټولنه کې د بشري گمراهیو د تیارو سره مقابله کړې ده او د ناپوهیو تورتم گوټونه یې په خپلو وړانگو باندې روښانه کړي دي او د ناپوهۍ او نادانۍ تورې تیارې یې له منځه وړي دي. په نړۍ کې چې څه پرمختګونه شوي او یا کېږي، هغه ټول د پوهنې له برکته دي او داچې ځینې هېوادونه پرمختللي او ځینې وروسته پاتې دي، دا هم د پوهنې د درلودلو او نه درلودلو له امله او ناپوهۍ اغېزې دي. څوک چې د علم او پوهې په ګاڼه سینګار وي د هغه مادي او معنوي ژوند هم ښکلی او سینګار وي. لوی خدای جل جلاله د پوه او ناپوه ترمنځ د توپیر په اړه داسې فرمایي: (ایا هغه کسان چې پوهېږي، له هغو کسانو سره چې نه پوهېږي برابر دي.) نه، هېڅکله! د علم او پوهې خاوندان لومړی خپل ځان او بیا خپل خالق پېژني پوه او هوښیار خلک د ښه او بد د توپیر په اړه سم او پر ځای قضاوت کولی شي. د اسلام ستر پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمایي: (له زانګو څخه تر ګوره پورې د علم زده کړه وکړئ.) بل ځای داسې فرمایي: (څوک چې د پوهنې د زده کړې لپاره له کور څخه ووځي او د هغه دغه عمل تر بېرته راستنېدو پورې د خدای جل جلاله په لار کې دي.) یعنې ټول یې په ښیګڼو او ثواب کې شمېرل کېږي. همدارنګه افلاطون د پوهې د زده کړې په اړه داسې وایي: ((هغه خوند چې له علم او پوهنې څخه سړي ته حاصلېږي ډېر پاک او سپېڅلی خوند دی.)) سقراط یوناني فلسفي او حکیم بیا داسې وایي: د دولت په وسیله کتابونه ترلاسه کېدای شي، خو علم نه. سقراط بیا وایي: خپل وخت د خپل نفس د اصلاح لپاره د ګټورو آثارو په لوستلو صرف کړه او علم ته پر مال ترجیح ورکړه.</p>	<p>اضافې معلومات</p>

څلورم لوست

د تدريس لارښود پلان

د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	کتاب
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— زده کوونکي به د کتاب په ارزښت وپوهېږي.</p> <p>— متن به سم او روان ولوستلای شي.</p> <p>— د متن اصلي مطلب به درک کړي.</p> <p>— د متن مفهوم او مطلب به په خپله ژبه ووايي.</p> <p>— نوي لغتونه به معنا او په مناسبو جملو کې وکاروي.</p> <p>— د گروپي فعالیتونو په سر ته رسولو کې به کښکاري او علاقمندي ونیسي.</p> <p>— د کتاب په ارزښت به پوه او ساتنې ته به یې پاملرنه وکړي.</p>
انگیزوي پوښتنې	<p>— تاسو څه فکر کوئ چې په پخوا زمانو کې به هم کتاب موجود و؟</p> <p>— په تېرو زمانو کې چې کتاب نه و، زموږ پلرونو به کبې څنگه زده کولې؟</p> <p>— وروسته بیا خلکو څه فکر وکړ چې لیکنې یې تر ډېره وخته پورې پاتې شي؟</p>
د ښوونکي فعالیتونه	<p>— ښوونکي دې د لوست متن په لور او مناسب آواز ولولي، کلمې دې په سم تلفظ ادا کړي او د لوست مفهوم دې په ساده ژبه زده کوونکو ته تشریح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې له دوو تنو زده کوونکو څخه وغواړي چې په خپل وار سره (ښې — پېرۍ — پلرونه) کلمې د خپلو ټولگيوالو په وړاندې په سم تلفظ سره ووايي او بیا دې په جملو کې وکاروي.</p> <p>— ښوونکي دې له هرې ډلې له یوه تن زده کوونکي څخه وغواړي چې د متن جملې پرتختې د املا په ډول وليکي او ښوونکي دې د نیمگړتیا په صورت کې پوره مرسته وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې له څو زده کوونکو څخه وغواړي چې هر یو په وار سره د درس په اصلي مطلب خبرې وکړي او یو تن زده کوونکي دې د خپلې ډلې له څو زده کوونکو څخه وغواړي چې نوی متن په سمه توګه ولولي او د نیمگړتیا په صورت کې دې خپله ښوونکي مرسته وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکي وهڅوي چې لوستل شوی متن په خپلو ډلو کې یو بل ته املا ووايي، ښوونکي څارنه کوي او د نیمگړتیا په صورت کې له زده کوونکو سره مرسته کوي.</p> <p>څو زده کوونکي په وار سره د ټولګي مخې ته راوغواړئ چې هر یو خپل نوم، د پلار نوم، د ښوونځي او ټولګي نوم واخلې او ودې وایی چې زه په راتلونکي کې غواړم....شم ښوونکي دې پوره مرسته کوي.</p>
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک متن په سمه توګه د کتاب له مخې لوستلای شي؟</p> <p>— څوک د متن په معنا او مفهوم خبرې کولای شي؟</p> <p>— څوک کولای شي چې د لوست څخه څو کلمې معنا او بیا یې د تختې پرمخ وليکي؟</p>

<p>زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د لوستل شوي متن مفهوم په خپله ژبه په خو کړښو کې په خپلو کتابچو کې وليکي.</p>	<p>کورنۍ دنده</p>
<p>ښوونکي دې زده کوونکو ته په ټولنه کې د کتاب د گټو او ارزښت په اړه لارښوونې وکړي کتاب د يوه انسان لپاره د ډېر نژدې ملگري حيثيت لري. همدارنگه لوی خدای جل جلاله د خپلو بنده گانو د لارښوونې لپاره يو داسې سپېڅلی کتاب چې قرآن کریم دی د خپل پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په وسیله را واستولو چې انسانان ترې څه زده کړي او په خپل ژوند کې یې پلي کړي. په اوسنۍ نړۍ کې ډېر ارزښتمن علمي، معلوماتي، تاریخي، تربیتي او... کتابونه چاپ او د انسانانو مخصوصاً د پوهې او علم خاوندانو لپاره تیار شوي دي. د کتابونو په لوستلو سره د انسان علم او پوهه زیاتېږي، د کتابونو د مطالعې له برکته بیا په دیني، علمي او نورو برخو کې ښه قضاوت کولای شي. د کتاب په لوستلو سره د انسان (نارینه او ښځینه) په فکر او دماغ کې مثبت نوښتونه او بدلونونه رامنځ ته کېږي او له بد مرغیو څخه یې ژغوري.</p>	<p>اضافي معلومات</p>

پنځم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	ښوونکي
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> — د ښوونکي او د هغه د دندې په ارزښت به وپوهېږي. — د ښوونکي د مقام په اړه به خبرې وکړای شي. — د نوی لوست متن به سم او روان ولوستلای شي. — د نوو لغتونو معنا به ووايي او په جملو کې به یې وکاروي. — کلمې او جملې به د املا په توګه سمې ولیکلای شي. — د ښوونکو د ویناوې کولو روحیه به په دوی کې پیاوړې شي.
انګیزوي پوښتنې	ستاسو په فکر، ولې ښوونکي پر موږ باندې د مور او پلار په شان حق لري؟
د ښوونکي فعالیتونه	<p>ښوونکي دې د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو نوی درس په سم تلفظ او مناسب آواز ولولي او لغتونه دې له معناوو سره پرتختې وليکي، د درس اصلي موخه او مفهوم دې په روښانه ټکو کې زده کوونکو ته بیان کړي.</p> <p>— بیا دې زده کوونکو ته وخت ورکړي چې پرتختې لیکل شوي لغتونه له معناوو سره په خپلو کتابچو کې وليکي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکي وګماري چې په خپلو ګروپونو کې نوی لوست په چوپټیا یو د بل په مرستې ولولي، بیا دې له هر ګروپ څخه یو یو زده کوونکي پورته شي او نوی لوست دې ولولي او څو تنه نور دې خپل ځانونه معرفي کړي.</p> <p>— له دې وروسته دې د ګروپونو یو یو تن زده کوونکي ته دې بلنه ورکړي چې د ښوونکي په اړه دې خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې له چوکاټ څخه د ځینو کلمو هم معنا کلمې پیدا او په خپلو کتابچو کې دې وليکي، خپله ښوونکي دې په ګروپونو وګرځي او د زده کوونکو له کار څخه دې څارنه وکړي.</p> <p>زده کوونکي دې د متن جملې یو بل ته املا ووايي.</p> <p>څو زده کوونکي دې په وار سره په متن کې درې حرفي او څلور حرفي کلمې پیدا او د تختې پر مخ دې وليکي.</p>
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— د متن مفهوم څه و څوک پرې خبرې کولای شي؟</p> <p>— څوک متن سم او روان ولوستلای شي؟</p> <p>— څوک کولای شي چې له لوستل شوي متن څخه څو لغتونه پر تخته وليکي او بیا یې معنا کړي؟</p> <p>— څوک ویلای شي ووايي چې له درس څخه مو څه نتیجه واخېسته؟</p>
کورنۍ دنده	ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې د (ښوونکي — لیک او لوست — درناوی) کلمې لومړی په جملو کې وکاروي او بیا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

اضافي معلومات

بناغلی بنوونکی دې زده کوونکو ته په ټولنه کې د بنوونکي د سپېڅلي دندې او مقام په هکله داسې لارښوونې وکړي چې لوی خدای جل جلاله د بشریت د نېکمرغۍ او سوکالۍ او د انسان د ژوند د اصلي موخې او لارښوونې لپاره ډېر پیغمبران د بنوونکي په توګه رالېږلي دي چې انسان له ګمراهۍ، بدمرغۍ او ناپوهۍ له تورو تیارو څخه وژغوري او د یوه روښانه او نېکمرغه ژوند په لور یې لارښوونه وکړي، نو ځکه وایو چې بنوونکی د بشري ټولنې لارښود او فکرونو روزونکی دی. څرنگه چې مور او پلار د خپلو ماشومانو روزنه او پالنه کوي، دغه راز بنوونکی هم د ماشومانو او ځوانانو بنوونه او روزنه په غاړه لري، بنوونکی دی چې انسان ته د انسانیت درس ورکوي او د خپلې تجربې او پوهې په وسیله د هغه د معنوي ژوند روزنه کوي او په پای کې لکهسقراط، افلاطون، خوشحال خان او داسې نورو سترو شخصیتونو په څېر انسانان ټولنې ته وړاندې کوي.

شپږم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	ملی یووالی
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د یووالي په معنا، مفهوم او ارزښت به پوهېږي.</p> <p>— نوی لوست به په روانه توګه ولوستلای او مطلب به یې په خپله ژبه ووايي.</p> <p>— د دغه شعر په لوستلو سره به د یووالی روحیه پکې پیاوړی شي.</p> <p>— د نورو لغتونو معنا به وویلای شي او هغه به په جملو کې وکاروي.</p> <p>— د ملی یووالي په ګټو او اړتیا به پوه او په خپل ژوند کې به یې د عملی کولو په فکر کې شي.</p>
انګیزوي پوښتنې	<p>— آیا پوهېږئ چې په ولسونو کې ملي یووالی څنګه منځ ته راځي؟</p> <p>— پوهېږئ چې یووالی یوه ملت ته څه ګټې لري؟</p>
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي دې نوی درس په مناسب لور آواز د شعر په بڼه ولولي. زده کوونکي دې د څارنې لاندې ونیسي او بیا دې د شعر مطلب په ساده خبرو کې بیان کړي.</p> <p>— ښوونکي دې د لوست نوي لغتونه پر تختې ولیکي او هغه دې معنا کړي او له زده کوونکو څخه دې د لغتونو د معنا پوښتنه وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې د نوي درس یوه یوه کرښه په څو زده کوونکو باندې په وار سره ولولي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته وخت ورکړي چې د ټولګي په وړاندې د درس په مفهوم خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته دنده ورکړي چې په خپلو ګروپونو کې د دریم فعالیت کلمې په جملو کې وکاروي، په یو سپین کاغذ کې دې ولیکي. بیا دې د هر ګروپ په استازیتوب یو تن زده کوونکی خپلې جملې ولولي.</p> <p>— زده کوونکو ته دې لارښونه وکړي چې یو بل ته املا ووايي.</p> <p>— څو زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې د یووالي په اړه څو کرښې ولیکي او د هر ډلې یو استازی دې د خپلې ډلې لیکلې پاڼه نورو ته ولولي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک د یووالي (شعر) مطلب او مفهوم بیانولای شي؟</p> <p>— څوک په بیتونو کې نوي لغتونه پیدا، هغه معنا او پر تختې لیکلای شي؟</p> <p>— ګرانو زده کوونکو! د یووالي د معنا په پوهېدو سره څه احساس کوئ؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د یووالي په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

<p>ملي يووالی د ملي اتحاد او پيوستون په معنا دی، زموږ د هېواد ټولو قومونو او ولسونو د تاريخ په اوږدو کې تل د ملي يووالي او ورورگلوۍ په روحیه ژوند کې دی او کوي يې. زموږ د گران هېواد افغانستان ټول وگړي (نر او ښځې) ددې هېواد اوسېدونکي دي، ټول افغانان له يووالي، ورورگلوۍ او گډ ژوند سره د زړه له کومې مينه لري، او په ملي يووالي وياړي. د ملي يووالي په لرلو سره کېدای شي زموږ د هېواد ټولې ملي شتمنۍ خوندي وي، د ملي يووالي په لرلو سره کولای شو چې خپل هېواد د پرمختگ په لوري بوځو او همدارنگه نړۍ ته خپل ځان، کلتور او فرهنگ وروپېژنو.</p>	<p>اضافې معلومات</p>
--	----------------------

اووم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	مور او پلار
<p>د زده کړې موخې:</p> <ul style="list-style-type: none"> • پوهنیزې • مهارتي • ذهني 	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> — د مور او پلار حقونه به وپېژني. — د متن سم لوستل او لیکل به وکړای شي. — نوي لغتونه به معنا او په جملو کې وکاروي. — د مور او پلار د حقونو په هکله به خبرې وکړای شي. — د نوي لوست جملې او کلمې به د املا په توګه ولیکلای شي. — د متن په لوستلو سره به په دې پوه شي چې د مور او پلار د حقونو ادا کول او هغوی ته درناوی د دوی ایماني دنده ده.
انګیزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> — ښوونکي دې له زده کوونکو څخه د درس په اړوند څو هڅوونکې پوښتنې وکړي لکه: — ستاسو په فکر مور او پلار پر موږ کوم حقونه لري؟— کوم کارونه وکړو چې د مور او پلار د خوښۍ سبب وګرځي؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <ul style="list-style-type: none"> — ښوونکي دې نوی لوست په مناسب آواز ولولي بیا دې توضیح او تشریح کړي. — ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې په وار سره متن ولولي او د هغه په مطلب دې خبرې وکړي. — زده کوونکي دې د لارښوونې سره سم په خپلو ډلو کې له یو بل سره د مور او پلار د حقونو په اړه خبرې وکړي او بیادې د هرې ډلې څخه یو تن راشي او خپل معلومات دې نورو ته وړاندې کړي. — زده کوونکي دې د لارښوونې سره سم د چوکات کلمې هجا کړي او د نیمګړتیا په صورت کې دې ښوونکي مرسته وکړي. — ښوونکي دې په څو زده کوونکو په وار سره په متن کې د جمع کلمې پیدا او پر تختې دې ولیکي او نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې ولیکي. 	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<ul style="list-style-type: none"> — څوک ویلای شي چې مور او پلار په تاسو کوم حقونه لري؟ — څوک متن سم او روان لوستلای شي؟ — څوک به ووايي چې رسول الله ﷺ د مور او پلار په اړه څه ویلي دي؟ — څوک کولای شي د مور او پلار د حقونو په هکله یوه ښکلې جمله د تختې پرمخ ولیکي؟
کورنۍ دنده	

اضافي معلومات	<p>مور او پلار پر خپلو اولادونو ډېر حقونه لري. د مور او پلار درناوی او له هغوی سره نېکي کول او د ژوند په ټولو چارو کې ورسره مرسته کول د انسانیت او مسلماني له لوړو اخلاقو څخه دي، الله جل جلاله فرمايي: (تاسې د مور او پلار په مخکې د (أف) کلمه هم مه وایئ) چې زړه یې له تاسو څخه ناراضه نشي. که د مور او پلار زړونه ناراضه شي، نو څرگنده ده چې لوی خدای جل جلاله به هم ناراضه وي. د الله جل جلاله رضا هم د مور او پلار په رضا کې ده. د اسلام ستر پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمايي: جنت د مور تر قدمونو لاندې دی. همدارنگه بل حدیث دې چې وایی: (له خپلو میندو او پلرونو سره ښه سلوک وکړئ، ستاسې اولادونه به هم له تاسې سره ښه سلوک وکړي).</p>
---------------	---

اتم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	د مطالعې ګټه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> د مطالعې او د هغې په ارزښت به پوهېږي متن به سم او روان ولوستلای شي. د لوست اصلي مطلب به درک او عملاً به مطالعې ته وهڅول شي. د نوي لوست محتوا به نورو ته بیان کړای شي. د مطالعې پر اهمیت به پوه او د مطالعې کولو روحیه به پکې پیاوړې شي.
انګیزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> خه فکر کوئ چې مطالعه خه ګټې لري؟ تاسو د مطالعې په معنا او دا چې څرنگه مطالعه وکړو پوهېږئ؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي دې د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو سره متن په سم تلفظ او مناسب آواز ولولي، ښوونکي دې د لوستلو په بهیر کې زده کوونکي وڅاري چې متن ته متوجه دي او که نه؟</p> <p>— ښوونکي دې د لوست متن په زده کوونکو په وار سره ولولي، خو کمزور زده کوونکو ته دې زیاته برخه ورکړي او د نیمګړتیا په صورت کې دې ورسره پوره مرسته وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې څو زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې په متن کې هم معنا کلمې پیدا او پر تختې دې ولیکي، ښوونکي دې د هم معنا کلمو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي او مثالونه دې پر تختې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې د لوست نوي لغتونه په جملو کې استعمال کړي.</p> <p>— ښوونکي دې د غلطۍ په وخت کې د دوی تېروتنې ورته اصلاح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې د متن له مخې زده کوونکو ته املا ووايي.</p> <p>— ښوونکي دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.</p> <p>— څو تنه زده کوونکو دې په وار سره په دې اړه خبرې وکړي: ((موږ څنګه کولای شو د مطالعې په وسیله د پوهې خاوندان شوم.</p> <p>— ښوونکي دې په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن جملې د املا په ډول ولیکي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>څوک کولای شي چې متن سم او روان ولولي؟</p> <p>— څوک د متن په مطلب خبرې کولای شي؟</p> <p>— له تاسو څخه څوک په متن کې داسې کلمې پیدا او بیا یې ضد له یاده ویلی شي؟</p> <p>— څوک د متن جملې سمې لیکلای شي؟</p> <p>— له درس څخه مو څه نتیجه واخېسته؟</p>

کورنۍ دنده	زده کوونکي دې د مطالعې متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط وليکي.
اضافي معلومات	<p>لکه څنگه چې څرگنده خبره ده مطالعه د انسان له مغزو څخه د ناپوهۍ پردې لرې کوي او پر ځای يې له پوهې، معلوماتو او اطلاعاتو څخه مو خبروي. د مطالعې په واسطه انسان د ښو او بدو عملونو توپير کولای شي. لکه څنگه چې پوهانو ويلي دي: که غواړئ پوه شئ ډېره مطالعه وکړئ. مطالعه مو دې ته هڅوي چې د علم او پوهې خاوندان شو، د نړۍ ټول پرمختگونه او نوښتونه چې شوي او يا کېږي ټول د مطالعې او څېړنو له برکته دي. د مطالعې له برکته انسان فضا، سپوږمۍ او ستورو ته خپري، مطالعه د انسان دماغي ځواک ته وده ورکوي چې وکولای شي د خپل هېواد ویده ولسونه راويښ کړي. همدارنگه مطالعه انسان له خپلو مسووليتونو څخه خبروي او هغه ته سمه لارښوونه کوي، همداراز مطالعه ده چې موږ خپل ځان او خپل لوی پروردگار(ج) پېژنو، له خپل رب سره اړيکې ټينگوو، د اسلام د سپېڅلي دين په هکله معلومات ترلاسه کوو او په لارښوونو يې عمل کوو، نو له دې امله لوی خدای (ج) په قرآن عظيم الشان کې د پوهې او مطالعې په اړه ټينگار کړی چې د پوهې او مطالعې په وسيله د خپل ژوند غوره لاره پيدا کړئ او په هغې لارې باندې روان شئ.</p>

نهم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	رښتیا ویل
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د رښتیا ویلو په ارزښت او ګټو په پوه شي او رښتیا ویل به د ځان عادت وگرځوي.</p> <p>— د رښتیا ویلو په ګټې او د دروغو په زیانونو په خبرې وکړای شي.</p> <p>— متن به په روانه توګه ولوستلای او ولیکلای شي.</p> <p>— د لوست په پوهېدوسره به په دې روحیه وروزل شي چې رښتیا ویل د انسان عزت او شخصیت په خلکو کې لوړوي.</p>
پوهنیزې	
مهاري	
ذهنیتي	
انګیزوي پوښتنې	— ستاسو په فکر رښتیا ویل څه ارزښت او ګټې لري؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي دې نوی درس د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو په مناسب لوړ غږ ولولي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې نوی لوست د څو شپږو لپاره په چوپټیا ولولي او بیا دې په څو زده کوونکو په وار سره د ټولګي په مخکې ولولي.</p> <p>— ښوونکي دې له زده کوونکو څخه د نوو لغتونو په اړه پوښتنې وکړي زده کوونکي دې په وار سره خپل لغتونه ښوونکي ته ووايي او ښوونکي دې پرتختې ولیکي او هغه دې معنا کړي.</p> <p>— ښوونکي دې ددرس په مفهوم خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته وخت ورکړي چې په تختې باندې لیکل شوي لغتونه له معناو سره په جملو کې وکاروي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي دې په خپله خوښه په دوو دوو تنو زده کوونکو نوی درس د کتاب له مخې ولولي او له نورو زده کوونکو څخه دې وغواړي چې د لوست په مفهوم خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې د متن ټاکل شوې کرښې په خپلو ګروپونو کې یو بل ته املا ووايي.</p> <p>ښوونکي دې له هر ګروپ څخه څارنه وکړي او د تېروتنو په وخت کې دې پوره مرسته وکړي.</p> <p>— له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې د ټولګي په مخکې خپل ځانونه معرفي، بیا دې د رښتیا ویلو په ګټو او د درواغو ویلو د زیانونو په اړه خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې څو زده کوونکي په وار سره د تختې مخې ته راوغواړي چې له متن څخه دوه حرفي او درې حرفي کلمې پیدا او هغه دې په تختې ولیکي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د رښتیا ویلو په اړه خبرې وکړي؟</p> <p>— څوک د درس مفهوم او مطلب په خپله ژبه بیانولای شي؟</p> <p>— څوک متن سم او روان لوستلای شي؟</p>

<p>زده کوونکي دې په دې هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي. موږ څنگه کولای شو چې رښتینې واوسو او رښتیا خپل عادت وگرځو؟</p>	<p>کورنۍ دنده</p>
<p>هغه څه چې په خلکو او ټولنه کې د انسان عزت، آبرو او اعتبار ساتي هغه رښتیا او رښتینوالي دی. رښتیا ویل د ښو او رښتینو مسلمانانو کار دی. ښه انسان همېشه د رښتیا ویلو پلوی دی او هېڅکله نه غواړي چې د ژوند په ټولو لارو چارو او کارونو کې دروغ ووايي، لکه چې وايي: هرڅه چې اومه وي هغه پخېژي، خو انسان چې خام شي بیا نه پخېژي، له دې وینا څخه دلته د انسان له خامۍ څخه مطلب دروغ ویل او په دروغو مشهورېدل دي. په دې اړه متل دی چې وايي (د دروغو مزل لنډ دی). څوک چې رښتیا وايي هغه د لوی خدای (ج) په نزد هم د درنښت وړ وي او هم د وگړو تر منځ د ښه نوم او عزت خاوند گرځي.</p>	<p>اضافي معلومات</p>

لسم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	کلمه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> د کلمې په معنا او مفهوم به پوهېږي. د کلمو ډولونه به وپېژني او متن به سم او روان ولوستلای شي. په لوستلو او لیکلو کې به کلمې سمې وکارولای شي. په ژبه کې به د کلمو په ارزښت وپوهېږي او هره کلمه به په مناسب ځای کې وکارولای شي.
پوهنیزې	
مهارتي	
ذهنيتي	
انگیزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> آیا تاسو د کلمې نوم اورېدلی او پوهېږئ چې کلمه څه معنا لري؟ څه فکر کوئ چې ټولې کلمې به یو شان وي؟ کله مو په خپلو خبرو اترو کې له کلمو څخه کار اخیستی؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <ul style="list-style-type: none"> ښوونکي دې نوی درس په مناسب آواز ولولي. ښوونکي دې د نوي درس په مفهوم او معنا خبرې وکړي او هغه دې توضیح او تشریح کړي. ښوونکي دې زده کوونکي په گروپونو وویشي، له هر گروپ څخه دې د خپلواکو او نا خپلواکو کلمو مثالونه وپوښتي او د هر گروپ استازی دې د ټولگي په وړاندې نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي. ښوونکي دې زده کوونکو ته وخت ورکړي چې نوی درس چوپتیا سره ولولي او وروسته یې په څو تنو په لور او مناسب آواز ولولي. ښوونکي دې زده کوونکي وهڅوي چې د متن جملې یو بل ته املا ووايي. ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړي. <p>۱— کلمه هغه کوچنی ژبني توکی دی چې ۲— کلمه په دوو لویو برخو وېشل شوي چې ۳— نا خپلواکې کلمې هغه دي چې — ښوونکي دې له څو تنو زده کوونکو څخه وغواړي چې د تختې مخې ته راشي، هر یو دې له خپل فکر څخه یوه جمله پر تختې ولیکي، خپلواکې او نا خپلواکې کلمې دې پکې وښيي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<ul style="list-style-type: none"> څوک د متن په مفهوم خبرې کولای شي؟ څوک به ووايي چې د نن ورځې لوست کومې گټې لري؟ څوک د کلمې او د هغه په ډولونو وپوهیدل؟
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي او په هغو کې دې خپلواکې او نا خپلواکې کلمې پیدا کړي.</p>

کلمې هغه کوچنى ژبنى لفظ دى چې ځينې يې په خپله پوره معنا او خپلواک مفهوم لري لکه: کتاب، قلم، څوکى، نجلى، هلکان او ځينې په يوازې توگه معنا نه ورکوي، خو د جملو د معنا په بشپړولو کې لويه برخه لري، لکه: له، سره، کې، څخه، په.

کلمې د معنا له مخې په دوو برخو وېشل کېږي: خپلواکې او ناخپلواکې کلمې خپلواکې کلمې: هغه کلمې دي چې په خپله معنا ولري او په هغو کې ټول نومونه، قيدونه، صفتونه او نور راځي. نومونه د انسانانو نومونه، د حيواناتو نومونه، د الوتونکو نومونه، د شيانو نومونه دي. قيدونه هم ډېر ډولونه لري. تاسې ښوونکي ته لازمه ده چې د کلمو د ډولونو په اړه لازم او پوره معلومات ولرئ. په تدريس کې زده کوونکو ته غوره او په زړه پورې مثالونه وړاندې کړئ، همدارنگه له زده کوونکو څخه هم د کلمو د ډولونو په اړه مثالونه وغواړئ چې درى ژبې زده کوونکي په پښتو ژبه کې د کلمو د ډولونو په اړه نومونه، صفتونه او قيدونه وپېژني.

یوولسم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	مېوې او سابه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> د مېوو او سبو په گټو به وپوهېږي. متن به سم او روان ولوستلای او لیکلای شي. په پښتو ژبه به د مېوو او سبو د گټو په هکله خبرې وکړای شي. د متن په لوستلو سره به د مېوو او سبو په اړتیا او غذایی ارزښت وپوهېږي او خپلې د روغتیا په فکر کې به شي.
انگیزوي پوښتنې	<p>— ستاسو په فکر مېوې او سابه زموږ د وجود لپاره څه غذایی ارزښت لري؟</p>
د ښوونکي فعالیتونه	<p>— ښوونکي دې دنوي لوست عنوان (مېوې او سابه) پرتختې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي دې متن په سم تلفظ او مناسب آواز ولولي او بیا دې په مطلب خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې له څو زده کوونکو څخه په وارسره وغواړي چې د مېوو او سبو د گټو په هکله خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې د متن له مخې پر زده کوونکو د املا کار وکړي او تېروتنې دې ورته اصلاح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې په دوو یا دریو تنو زده کوونکو په خپل وارسره لوست د کتاب له مخې ولولي او د اړتیا په وخت کې دې ښوونکي وارسره مرسته وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې د متن لغتونه معنا او بیا دې ورته مناسبې جملې جوړې کړي.</p> <p>— ښوونکي دې د مېوو او سبو درس د سوال او ځواب په ډول په دوو دوو زده کوونکو باندې تکرار کړي.</p> <p>زده کوونکو ته دې سپارښتنه وکړي چې په متن کې مترادفې کلمې پیدا او بیا دې د تختې پر مخ ولیکي.</p>
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د مېوو او سبو د گټو په اړه لنډې خبرې وکړي؟</p> <p>— په تاسو کې به څوک د مېوو او سبو د گټو مترادفې کلمې پر تختې ولیکي؟</p> <p>— د متن له لوستلو څخه مو څه نتیجه ترلاسه کړه؟</p>
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې د مېوو او سبو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.</p>

دولسم لوست
د تدريس لارښود پلان
د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	ښه زده کوونکي
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د نظم مطلب به درک کړي او د ښو زده کوونکو په صفاتو به وپوهېږي.</p> <p>— د نویو لغتونو معنا به ووايي او په مناسبو جملو کې به یې وکارولای شي.</p> <p>— نوی لغتونه به د املا پر ډول ولیکلای شي.</p> <p>— د نظم په مفهوم او مطلب به خبرې وکړای شي.</p> <p>— د دې لوست په لوستلو سره به په داسې روحیه وروزل شي چې ښه زده کوونکي واوسي.</p>
پوهنیزې	
مهاري	
ذهنیتي	
انگیزوي پوښتنې	— ستاسو په فکر ښه زده کوونکي کوم صفتونه لري؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي دې د نوي لوست عنوان (ښه زده کوونکي) پرتختې ولیکي او بیا دې په لور او مناسب آواز ولولي او وروسته د لوست مفهوم توضیح او تشریح کړي.</p> <p>— ښوونکي دې نوی لوست په څو تنو زده کوونکو په وارسره ولولي او د ستونزمنو کلمو په تلفظ کې دې له هغوی سره مرسته وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې له څو تنو زده کوونکو څخه وغواړي چې په خپل وارسره د ټولگي مخې ته راشي او د ښه زده کوونکو په اړه دې خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې په لاندې کلمو کې د جمع کلمې په نښه کړي. تختې — هیواد — عرفان — ملگري — نژد</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک کولای شي چې د لوست په مطلب لنډې خبرې وکړي؟</p> <p>— څوک کولای شي چې د (هیواد، ښوونځی، مدام) کلمې په جملو کې وکاروي؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې نظم په خپلو کتابچو کې ولیکي.
اضافي معلومات	<p>ښه او زیار کښه زده کوونکي همېشه د علم او پوهې د ترلاسه کولو په فکر کې وي، زموږ د هېواد ټول زده کوونکي (نجونې او هلکان) د پوهنې وزارت له غوښتنو سره سم باید سم وروزل شي او په ښوونځیو کې بېلابېل علمي، دیني، فرهنګي، معلوماتي، تاریخي او داسې نور اثار چې له مطالعې څخه یې زده کوونکي پوهه او معلومات ترلاسه کوي ورته چمتو شي، ښوونکي باید زده کوونکي په نظري او عملي درسونو کې په کار واچوي او په داسې عالي روحیې باندې یې سمبال او وروزي چې وکولای شي خپلې ورځینې چارې په ښه زغم او ښه تدبیر سره ترسره کړي. زده کوونکي باید مودب، حق پالونکي او مسوولیت پذیره وروزل شي، ترڅو وکولای شي د خپلو مشرانو، مور او پلار، ښوونکو، ګاونډیانو او... نورو حقونه لکه څنګه چې د اسلام په سپېڅلي دین کې پرې ټینګار شوی وپېژني او د هغوی درناوی پر ځان لازم وګڼي. همدارنګه خپل ارزښتناکه وخت چې د سرو زرو په شان ارزښت لري خوشې او بې ځایه تېر نکړي او هر وخت د علم او زده کړې د حاصلولو په لټه کې وي. ارسطو یوناني فیلسوف وايي: څوک چې د علم د زده کړې زحمت نشي ګاللی، ټول عمر به د ناپوهۍ په تیارو کې تیندکونه خوري.</p>

د لوست موضوع	غوره ويناوې
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> د غوره ويناوې په معنا او مفهوم به وپوهېږي. د غوره ويناوې مطلب به درک او بيان کړای شي. د نوي لغتونو معنا به ووايي او په جملو کې به يې وکارولای شي. د غوره ويناوې له اورېدو او زده کولو سره به يې مينه پيدا او په ژوند کې به پرې عمل وکړي. د لوست په پوهيدو سره به دې ټکي ته متوجي شي چې له پندونو څخه د خپل ژوند برياوو لپاره د سر مشق په توگه گټه واخلي.
انگيزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> ستاسو په فکر غوره ويناوې څه ته وايي؟ تاسو کله له چا څخه غوره ويناوې اورېدلي دي؟
<p>د ښوونکي فعاليتونه</p> <p>— ښوونکي د نوي لوست عنوان (غوره ويناوې) پر تختې وليکي او بيا دې نوی لوست د بسم الله الرحمن الرحيم په ويلو سره په سم تلفظ او مناسب آواز ولولي، د درس په مطلب دې رڼا واچوي او نوي لغتونه دې معنا او پر تخته دې وليکي.</p> <p>— ښوونکي دې له زده کوونکو څخه وغواړي چې په خپلو گروپونو کې متن په چوپتيا ولولي او په مفهوم دې خبرې وکړي او بيا دې د هر گروپ يو تن زده کوونکي د ټولگي مخې ته راغواړي ترڅو نورو زده کوونکو ته د لوست په اړه خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې په خپلو گروپونو کې د لوستل شوي متن جملې يو بل ته املا ووايي</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د لاندنيو کلمو متضادې کلمې پيدا او په کتابچو کې دې وليکي (گټه — ژوند — دوستی — ناپوه — دوستان — خواب).</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<ul style="list-style-type: none"> — څوک په د متن جملې سمې او روانې ولولي؟ — څوک د متن په مطلب او مفهوم خبرې کولای شي؟ — څوک به نوي لغتونه معنا او په مناسبو جملو کې وکاروي؟ — د پندونو د لوست له ويلو وروسته مو څه نتيجه واخيسته؟
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې متن او ددغو غوره ويناوې په شان ځينې نورې ويناوې اوريدلي وي په خپلو کتابچو کې وليکي.</p>

د اسلام د سپېڅلي دين اساسات پر علم او زده کړې ولاړ دی او همدغه علم او پوهه ده چې انسانيت ته د نېکمرغۍ او سوکالۍ زيری ورکوي، بشريت د محکوميت او ناپوهۍ له تورو تروړميو څخه د پوهې او خپلواکۍ روڼ سباوون ته راباسي او د انساني کرامت او بشري عواطفو لوړو پوړو ته يې خپژوي. ددې تر څنگ عالمان او پوهان همېشه د انسان د اصلاح لپاره غوره علمي، ديني او اخلاقي لارښوونې کوي، پندونه د پوهانو او عالمانو د فکر، پوهې او تجربو څخه راپاتې دي. پندونه د مرغلرو په څېر په خپله ټولنه کې خپل ارزښت او اهميت لري. پندونه يا غوره ويناوې زياتره د اخلاقي، علمي او ديني موضوعاتو څرگندونه کوي چې هر لوستونکي ته د ژوند لپاره عبرت دي. الله جل جلاله د سپېڅلي کتاب (قرآن کریم) پيل په (اقرأ) کړی او ځای پر ځای پکې د علم او پوهې يادونه او ستاينه شوېده، انسان ته اشرف المخلوقات ويل شوی او د عالم مرگ د عالم په مرگ توجيه شوي. د الله جل جلاله ټولو پيغمبرانو، د حقلاړې پيروانو او عالمانو چې څه ويلي، عمل يې هم پرې کړی دی، عالم چې په خپل علم عمل کړی، د خلکو مقتدا او لارښود گڼل شوی دی. قرآن اعظيم الشان د الهي ارشاداتو مجموعه ده چې د انسانانو د لارښوونې لپاره رانازل شوی دی، په حقيقت کې قرآن کریم د ورمونو او پندونو يو داسې کامل کتاب دی چې په لوستلو يې انسان د انسانيت، کرامت، شرافت او نور... درسونه زده کوي.

ځوارلسم لوست

د تدريس لارښود پلان

د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	ترافيکي لارښوونې
<p>د زده کړې موخې:</p> <ul style="list-style-type: none"> پوهنيزې مهارتي ذهنيتي 	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> متن به سم او روان ولوستلای شي او وليکلای شي. ترافيکي اشارې به وپېژني او په لارښوونو به يې عمل وکړي. د نويو لغتونو معنا به ووايي او په جملو کې به يې وکارولای شي. په دې به وپوهېږي چې د ترافيکي لارښوونو او اشارو په پام کې نيول انسان له ترافيکي پېښو څخه ژغوري.
انگيزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> آيا د ترافيکي اشارو په هکله څه ويلاى شى؟ تاسو د پورته انځورونو په هکله څه اورېدلي دي؟
<p>د ښوونکي فعاليتونه</p> <p>— ښوونکى دې د ترافيکي اشارو ځينې عکسونه او انځوريز چارټونه چې مخکې له مخکې يې چمتو کړي دي د تختې پرمخ وځړوي، او زده کوونکو ته دې موقع ورکړي چې پرې خبرې وکړي.</p> <p>— بيا دې په خپله لوست په سم تلفظ ولولي، وروسته دې په زده کوونکو څو ځلې ولولي چې د لوستلو مهارت يې پياوړى شي.</p> <p>— ښوونکى دې زده کوونکو ته لارښوونه وکړي چې د تختې له مخې ليکل شوي لغتونه په خپلو کتابچو کې وليکي او يو د بل په مرسته دې ورته جملې جوړې کړي.</p> <p>— ښوونکى دې څو زده کوونکي په وار سره د تختې مخې ته وغواړي او د لوست له مخې دې څو کلمې ورته ووايي او زده کوونکي دې پر تختې وليکي او بيا دې په جملو کې استعمال کړي.</p> <p>— ښوونکى دې له څو زده کوونکو څخه په وار سره وغواړي چې د ترافيکي اشارو په ارزښت خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکى زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې څو ترافيکي اشارې په خپلو کتابچو کې رسم او بيا دې ورته نومونه وليکي، همدارنگه څو تنه زده کوونکي دې په وار سره د تختې مخې ته راوغواړي چې د څو رنگونو نومونه پر تختې وليکي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<ul style="list-style-type: none"> څوک کولای شي د ترافيکي اشارو په اړه نورو ته معلومات ورکړي؟ څوک کولای شي متن سم او روان ولولي؟ څوک د تختې پرمخ ليکل شوي لغتونه معنا او بيا ورته جملې جوړولی شي؟
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې څو کرښې په دې اړه په خپلو کتابچو کې وليکي چې: له سپرک څخه د کومې اشارې په وخت تېرېدلای شو؟</p>

اضافي معلومات

په ټولنيز ژوند کې ترافيکي قانون او مقررات ډېر ارزښت او اهميت لري. ددې لپاره چې په ټولنيز ژوند کې انسانان او موټر چلوونکي له ترافيکي پېښو سره مخامخ نشي او ترافيکي نظم له منځه لاړ نشي، نو په هره ټولنه کې يولړ ترافيکي اشارې، لارښوونې او مقررات موجود دي چې د همدغو مقرراتو او اشارو په پام کې نيولو سره په ټولنه کې ترافيکي نظم منځته راځي. په عمومي سپکونو او څلور لارو کې ځينې نښې او علامې موجودې وي چې هره اشاره او نښه ځانگړې معنا او مفهوم لري. د ترافيکي اشارو هره علامه د عامو خلکو او موټر چلوونکو لپاره ښه او ځانگړې لارښوونه ده. دا نښې د ترافيکي نښو په نامه يادېږي لکه: سور، ژېړ او شين خراغ همدارنگه له سپک څخه د تېرېدو نښه، د پام کولو نښه، د نه تېرېدو نښه، د موټرونو د تم نښه او داسې ډېرې نورې نښې موجودې دي. د نړۍ په زياترو پرمختللو هېوادونو کې اوس مهال ترافيکي مقررات او نښې نښانې ټولې د کمپيوټرونو په وسيلې اداره کېږي. کله چې کومه ترافيکي پېښه وشي، نو سمدلاسه نوموړې پېښه د کمپيوټر په واسطه ليدل کېږي او ترافيکي موظفين ځانونه د پېښې ځای ته رسوي. لنډه دا چې ترافيکي قانون او د هغه لارښوونې په ټولنيز ژوند کې مهمه او با ارزښته اړتيا ده.

پنځلسم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	ټوکه
د زده کړې موخې:	زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:
• پوهنیزې	— د ټوکې مطلب به درک او بیان کړي.
• مهارتي	— ټوکه به سمه او روانه ولوستلای او مفهوم به یې په خپله ژبه وویلاي شي.
• ذهني	— د نویو لغتونو معنا به ووايي او په جملو کې به یې وکارولای شي.
انگیزوي پوښتنې	— تاسو له ټوکو سره مینه لرئ او کومه ټوکه ویلی شئ؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د سلام، احوال پوښتنې، د ټولگي له تنظیم څخه وروسته حاضرۍ اخلي او د زده کوونکو کورنۍ دنده په نښه کوي، د یوې تکړه زده کوونکې کورنۍ دنده پرتخته لیکي او نورو زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې خپلې کورنۍ دندې د تختې له مخې اصلاح کړي.</p> <p>— ښوونکي بیا د ټوکې جملې په څو زده کوونکو وار په وار لولي او په لوستلو کې پوره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي دې د لوست متن په لور او مناسب آواز ولولي او بیا دې د ټوکې په اصلي مطلب رڼا واچوي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکي په ډلو وېشي او له هرې ډلې څخه دې وغواړي چې د تختې مخې ته راشي او د لوستل شوې ټوکې په مطلب دې خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې له هرې ډلې څخه وغواړي چې په لوستل شوي متن کې متضادې کلمې پیدا او پر تختې یې ولیکي، ښوونکي د اړتیا په صورت کې مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي دې د کلمو لیکلې کارتونه په گروپونو باندې وېشي او له هر گروپ څخه دوه دوه تنه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راوغواړي، یوه تن ته دې لارښوونه وکړي چې یو کارت پورته کړي او هغه دې ولولي او بل تن زده کوونکي ته دې ووايي چې کلمه پر تختې ولیکي، نور زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپلو منځو کې په دې اړه مشوره وکړي چې (هره ټوکه ولې ځانته وخت او مناسب ځای لري). بیا دې یو تن خپله لیکل شوې پاڼه نورو ته ولولي، او بیا دې یو تن په خپله خوښه یوه ټوکه ووايي</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک په متن کې څو متضادې کلمې پیدا کولای شي او هغه پر تختې لیکلای شي؟</p> <p>— څوک به د (ټوکې، زرکې، خوله، ورکه، گیدړه) کلمې معنا او پر تخته ولیکلای شي؟</p> <p>— څوک ویلاي شي چې له دې ټوکې څخه مو څه نتیجه واخېسته؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې له خپل فکر څخه یوه ښکلې او مناسبه ټوکه په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط سره ولیکي.

ټوکه يا ټوکه هغه وينا يا عمل چې د بل چا د خندا او ساعت تېرۍ وړ وگرځي. د ټوکو موخه دا ده چې د لوستونکي، اورېدونکي ذهني ستړيا ليرې کړي. هغه کسان چې د علم او پوهې په څېړنه او تحقيق کې بوخت دي خامخا د هغوی ذهن او فکر ستړی کېږي چې په دې وخت کې ضرور دا ده چې څه نا څه ذهني تفريح وکړي او خپله ستوماني رفع کړي. څرنگه چې د انسان بدن ډول ډول خوړو او اوبو ته اړتيا لري، همدا راز د انسان فکر او دماغ هم تفريح ته اړتيا لري، که چېرې موږ زياته مطالعه يا ليکنه وکړو، نو يقينا چې فکر مو ستړی کېږي چې په داسې وخت کې بيا د موضوع موخه په سمه توگه درک کولی نشو او په پای کې موضوع له موږ څخه نيمگړې يا نا ځوابه پاتې کېږي، نو که غواړو چې له يوې خوا زموږ ذهني ستړيا ليرې شي او له بلې خوا هم زموږ علمي کارونه په سمه توگه ترسره شي، نو پکار ده چې د خپل ذهني ستړيا د ليرې کولو په خاطر ټوکې، ټکالې ولولو او يا له بل چا څخه يې واورو. ځکه چې د ټوکو اورېدل د روح غذا ده، نو ښاغلی ښوونکی دې کونښن وکړي چې د تدريس په پای کې وخت غنيمت وگڼي او د خپلو زده کوونکو د ذهني ستړيا د ليرې کولو په خاطر دې په زړه پورې ټوکې ووايي او يا دې له کوم زده کوونکي څخه چې ټوکې يې زده وي ورته موقع ورکړي چې خپلو ټولگيوالو ته يوه خوندوره ټوکه ووايي، ترڅو د زده کوونکو دماغي ستړيا ليرې شي او په دې کار سره د زده کوونکو د خبرو کولو مهارت هم پياوړی کېږي.

شپاړسم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	عادل پاچا
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د عدل او عدالت په مفهوم به پوهېږي او متن به سم ولوستلای شي.</p> <p>— د نويو لغتونو معنا به ووايي او په کلمو کې به یې وکاروي.</p> <p>— د متن مفهوم به په خپله ژبه ووايي.</p> <p>— د لوست په پوهیدو سره به د عدل او عدالت په ارزښت پوهېږي او د یوه ځوان په توګه به دا مسولیت احساس کړي چې پرې نورو ته لارښوونې وکړي.</p>
• پوهنیزې • مهارتي • ذهني	
انګیزوي پوښتنې	— څه فکر کوئ چې عدل یا عدالت څه ډول عمل دی؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د سلام، احوال پوښتنې او د حاضرۍ اخیستلو وروسته د زده کوونکو کورنۍ دنده اصلاح کوي، د نوي لوست عنوان (عادل پاچا) د تختې پر مخ لیکي، او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې متن په چوپټیا له ځان سره ولولي او مشکلي کلمې دې په نښه کړي.</p> <p>— ښوونکي د متن جملې سمې او روانې په لور او مناسب آواز سره لولي، د متن په معنا او مطلب خبرې کوي، نوي لغتونه معنا کوي او همدارنګه د لوستلو په بهیر کې له زده کوونکو څخه څارنه هم کوي.</p> <p>— ښوونکي له زده کوونکو څخه غواړي چې په خپلو ډلو کې یو بل ته املا ووايي.</p> <p>— له زده کوونکو دې وغواړي چې متن په خپلو ډلو کې څو څو وارې ولولي او بیا دې له هرې ډلې څخه یو یو تن زده کوونکي د تختې مخې ته راشي او نورو ټولګیوالو ته دې د درس مفهوم بیان کړي.</p> <p>— ښوونکي د هرې ډلې له دوو تنو زده کوونکو څخه غواړي چې د ټولګي مخې ته راشي، یو تن د کتاب له مخې جملې لولي او بل یې د تختې پر مخ لیکي، که چېرته کوم زده کوونکي کمزوري وي څو څو ځلې دې پرې د املا کار وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې له څو زده کوونکو څخه وغواړي چې په وار سره د کیسې په مطلب خبرې وکړي.</p> <p>— زده کوونکي دې د متن جمع کلمې پر تختې ولیکي او بیا دې ورته جملې جوړې کړي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د متن جملې سمې او روانې ولوستلای شي؟ — څوک د متن مفهوم او مطلب په خپله ژبه ویلی شي؟ — څوک به نوي لغتونه معنا او په مناسبو جملو کې وکاروي؟ — د متن له لوستلو څخه مو څه نتیجه واخیستله؟</p>
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې په دې اړه چې موږ له دې کیسې څخه څه پیغام واخیست څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.</p>

اوه لسم لوست

د تدريس لارښود پلان

د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	متلونه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— زده کوونکي به وپوهېږي چې متل څه ته وايي.</p> <p>— د متلونو متن به سم او روان ولوستلای شي او د هر متل په معنا او مطلب به پوه شي.</p> <p>— د نویو لغتونو معنا به ووايي او په جملو کې به یې وکارولای شي.</p> <p>— په خبرو او ویناوو کې به د متلونو په ارزښت وپوهېږي او د هر متل د کارولو ځای به وپېژني.</p>
انګیزوي پوښتنې	— تاسو له متلونو سره آشنا یې لرئ او کوم متل ویلای شئ؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي له سلام، احوال پوښتنې، د ټولګې تنظیم، د حاضري اخیستلو وروسته د زده کوونکو د کورنۍ دندې کتنه کوي او هغه اصلاح کوي.</p> <p>— ښوونکي د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو د چارټ له مخې متلونه په سم تلفظ او په مناسب آواز لولي، دهر متل په مطلب خبرې کوي. بیا متلونه په څو زده کوونکو په وارسره د ټولګې په وړاندې لولي او په لوستلو کې له هغو زده کوونکو سره مرسته کوي چې په لوستلو کې کمزوري دي.</p> <p>— ښوونکي په څو زده کوونکو باندې د تختې پرمخ د متلونو لوست د املا کار کوي او تېروتنې یې ورته اصلاح کوي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې یو بل ته املا ووايي او که چېرته زده کوونکي په لیکلو کې کومه تېروتنه کوي سم دلاسه یې ورته اصلاح کوي.</p> <p>— له څو زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په وار سره یو متل ووايي او په مطلب دې لاندې خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي دې د هر لوست فعالیت په زده کوونکو عملي کړي او د نیمګړتیا په صورت کې دې پوره مرسته وکړي.</p>	
ستونزمنې برخې	متل — ضرب المثل مل — همراه یا دوست — لستونی — آستین
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د لومړي متل مطلب بیان کړي؟</p> <p>— څوک متلونه روان لوستلی شي؟</p> <p>— څوک لاندې نیمګړې متل په مناسبو کلمو بشپړولی شي؟ وخت لکه.... دی.</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې داسې متلونه په ښکلي خط سره ولیکي چې په کتاب کې نه وي راغلي.

<p>اضافي معلومات</p>	<p>د پښتو ژبې د متلونو په اړه ختيځ پوهانو هم څه نا څه په خپلو ليکنو کې څرگندونې کړي. (اس سى تى) (برن) انگرېزي ختيځ پوه داسې ليکي چې: (متلونه هغه عام حقايق دي چې د خلکو په خبرو اترو کې په ذوق او خوند سره ويل کېږي). يو بل پوه چې (سپريانو) نومېږي د متلونو په اړه داسې نظر ورکوي: (متلونه هغه لنډې ويناوې دي چې بلاغت او ريښتوالی ولري، دغه ويناوې له ډېرې پخوا زمانې څخه په وگړو کې موجودې او د دوى خوښې وې) يو بل څېړونکى چې چارلس نومېږي داسې وايي (متلونه هغه وړې مگر چستې جملې دي چې د انساني ژوند تجربې او مشاهدې پکې په ډېر عجيبه انداز، په نا آشنا طريقه او خوندناک شکل وړاندې شوې وي.) نامتو ليکوال او څېړونکي پوهاند عبدالحى حبيبي د متلونو په باب داسې وايي: (د پښتو متلونه ډېر لوى مقصد په لټو ويناوو کې ښکاره کوي او د ويسا وړ گڼل کېږي او په وينا کې د قالب او شاهد مثال لري) زموږ خلک متلونه په خپلو خبرو کې کاروي، خو هر متل ځانته د کارونې ځاى لري او د يوې ځانگړې موخې لپاره يې استعمالوي، د مثال په ډول: کور بار تر منزله نه رسېږي. افغانان دا متل په هغه ځاى کې کاروي چې څوک وغواړي په دروغو، دوکو او چالاکۍ سره ځان يوې رتبې ته ورسوي ځکه د نړۍ تجربو او پېښو د دې خبرې څرگندونه کوي او ښيي، څرنگه چې د يوه دېوال بنسټ پوخ وي، نو هغه دېوال به تل ولاړ وي او که چېرې يې بنسټ او تهډاب سم نه وي، نو ښايي چې ولوېږي. همدارنگه که څوک يو کار په خپله غاړه ومنې يا يې په اوږه واخلي او د هغه کار د اخيستلو زور او توان په هغه کې موجود نه وي، نو پرځاى خبره ده چې کار ترې خرابېږي. د متلونو اساسي مفهوم دا دى چې هر متل په خپل وخت کې د خلکو له خوا په داسې حالاتو کې ويل شوي چې هر متل د خپل سيمه ييز چاپېريال او ټولنيز څرنگوالي ژباړنې کوي. يعنې هر هغه عمل او کار چې د ډېرو تجربو نه تېر شوى وي او حقيقت گرځېدلى وي. متل د استدلال په پيله کې د ټولو خبرو د تصديق په توگه راوړل کېږي.</p>
<p>ماخذونه</p>	<p>گړنى ادب: ليکوال حبيب الله تېرى</p>

اقلسم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	د غابونو ساتنه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د غابونو د روغتیا په ارزښت او پاک ساتلو په ګټو به وپوهېږي.</p> <p>— د متن په اصلي موخه او مفهوم به وپوهېږي او متن به سم او روان ولوستلای شي.</p> <p>— په متن کې به نوي لغتونه په ګوته او په جملو کې به یې وکاروي.</p> <p>— د متن په مفهوم به په خپله ژبه خبرې وکړای شي.</p> <p>— په دې به وپوهېږي چې د غابونو پاک ساتل د دوی په روغتیا او سلامتۍ کې اغیزمن رول لري.</p>
<ul style="list-style-type: none"> پوهنیزې مهارتي ذهنيتي 	
انګیزوي پوښتنې	<p>— ستاسو په فکر د خپلو غابونو د ساتنې لپاره باید څه وکړو؟</p> <p>— په غابونو د کلکو شیانو ماتول څه زیان لري؟</p> <p>— څه باید وکړو چې غابونه مو زیانمن نشي؟</p>
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته د درس په اړوند انځوریز چارټ پر تخته ځړوي او له زده کوونکو څخه غواړي چې په انځور خبرې وکړي، بیا زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې خپلو کتابونو ته په دقیقه توګه وګوري، ښوونکي نوی لوست د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو په لور او مناسب اواز سره لولي، د لوستلو په حال کې زده کوونکي هم ځاري او وروسته د درس په مفهوم او ارزښت خبرې کوي، ترڅو زده کوونکي دې ته اړ شي چې خپل غابونه هره ورځ پاک وساتي.</p> <p>— ښوونکي له څو زده کوونکو څخه غواړي چې د نوي لوست هغه لغتونه چې زده کوونکي یې په معنا نه وي پوه شوي په وارسره پرتخته ولیکي او خپله ښوونکي یې ورته معنا کوي او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپلو کتابچو کې یې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکي په ډلو وېشي او لارښوونه کوي چې هره ډله دې په خپلو منځو کې د غابونو د پاک ساتلو په اهمیت څو لنډې جملې په یوې پاڼه کې ولیکي او بیا د هرې ډلې یو تن زده کوونکي دې د خپل ګروپ په استازیتوب لیکل شوې پاڼه نورو ته ولولي او ښوونکي د هرې ډلې د کار نیمګړتیا دې ورته اصلاح کړي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې درس په چوپه خوله ولولي او بیا د هرې ډلې یو تن زده کوونکي د غابونو د ارزښت په اړه نورو ته خپل معلومات وړاندې کوي.</p> <p>— ښوونکي په عملي ډول د غابونو د برس او مسواک وهلو طریقه دې په ټولګي کې زده کوونکو ته ترسره کړي او بیا له څو زده کوونکو څخه غواړي چې د غابونو د مینځلو په اړه خبرې وکړي.</p>	
ستونزمنې برخې	
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د درس په مفهوم خبرې وکړي؟</p> <p>— څوک به نوی لوست د کتاب له مخې ولولي؟</p> <p>— څوک به لاندې لغتونه معنا او په جملو کې وکاروي؟ غابونه، زیان، کلک</p>

	— څوک کولی شي چې د درس لنډيز په خپله ژبه ووايي؟
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې متن په خپلو کتابچو کې وليکي.
اضافي معلومات	<p>غابښونه د لوی خدای جل جلاله ستر نعمت دی. زده کوونکي دې په دې وپوهېږي چې مسواک وهل سنت موکد کار دی او سنت موکد هغو سنتو ته ویل کېږي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورباندې همېشه والی کړی وي، په خپل ژوند کې یو یا دوه ځله یې پر یښې وي. د اسلام مبارک دین د خولې او غابښونو د نظافت او پاکوالي لپاره د مسواک وهل د هرېنځه وخته لمانځه لپاره د اودس کولو په وخت کې روا او ورباندې امر کړی چې زموږ د خولې بدبویي، د غابښونو ژېړوالی له منځه لاړ شي او دغه لوی نعمت مو خراب نشي. د الله جل جلاله دغه ستر نعمت چې غابښونه دي خوندي او پاک وساتو. د هند د طبابت ماهرانو په (۲۰۰۰) کال کې په ثبوت ورسوله چې ولې د اسلام مبارک دین خپلو پیروانو ته د اودس کولو په وخت کې د مسواک وهلو امر کړی دی؟ دوی ثابته کړه چې کله څوک مسواک وهي، نو د مسواک د ریښو له لارې د خولې او غابښونو بدبویي له منځه ځي. نو ثابته شوه چې له برس وهلو نه هم مسواک وهل ګټور دي، په هر صورت باید کوښښ وکړو چې خپل غابښونه له خوړو وروسته په مسواک یا برس پاک پرېښو چې خراب نشي، همدارنګه ښوونکي دې زده کوونکو ته د مسواک او یا برس وهلو سمه طریقه وروښيي، کوښښ دې وکړي چې نورې زیاتې څرګندونې هم ورته وکړي. مسواک وهل یا د غابښونو برس او کریم د لاندې درې ډوله موادو د لیرې کولو او له منځه وړلو لپاره کارول کېږي: د ورځنیو خوراکی موادو د پاتې شویو لږې کول (چې د غابښونو په منځ یا نورو برخو کې نښتي او یا پاتې وي). د خولې د لعابو پروتینونه او د هغو موادو پروتینونه چې د شپې او ورځې په اوږدو کې په خوله کې د غذايي موادو د تجزیې (د بکټریاو او انزایمونو په وسیله) څخه تولیدیږي، لږې کول. د هغو میکروبونو له منځه وړل چې په طبیعي ډول په خوله کې موجود دي.</p>
ماخذونه	

نولسم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	مرکبې کلمې
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— د مرکبې کلمې په معنا به پوهېږي.</p> <p>— د مرکبې کلمې تعریف به له یاده ووايي او متن به سم او روان ولوستلای شي.</p> <p>— د مرکبو کلمو په مطلب به پوه او خبرې به پرې وکړای شي.</p> <p>— په جملو کې به مرکبې کلمې تشخیص کړای شي.</p> <p>— د نوي لوست په لوستلو به ډاډمن شي چې هره کلمه به په مناسب ځای کې وکارولای شي.</p>
<ul style="list-style-type: none"> پوهنیزې مهارتي ذهنیتي 	
انګیزوي پوښتنې	— ستاسو په فکر مرکبې کلمې څه ډول کلمې دي، څوک یې کوم مثال ویلای شي؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته د لوست عنوان (مرکبې کلمې) د تختې پرمخ لیکي، او لوست په لوړ اواز سره لولي.</p> <p>— ښوونکي د مرکبې کلمې تعریف کوي او بیا لوست په څو زده کوونکو په وار سره لولي او په لوستلو کې له زده کوونکو سره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي د مرکبو کلمو مثالونه پرتخته لیکي او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپلو کتابچو کې یې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي د مرکبو او ساده کلمو لیکلي کارتونه په مېز ږدي، له هرې ډلې څخه دوه تنه زده کوونکي د تختې مخې ته راغواړي یو زده کوونکي یو کارت پورته کوي کلمه لولي، بل زده کوونکي یې پرتخته لیکي، ښوونکي بیا پوښتنه کوي چې لیکل شوې کلمه څه ډول کلمه ده؟ زده کوونکي ځواب ورکوي.</p> <p>— زده کوونکي د یو بل په مرسته د مرکبو کلمو په معنا او تعریف خبرې کوي او د هغو لنډ تعریف زده کوي.</p> <p>— زده کوونکي د ښوونکي د لارښوونې سره سم په کلمو کې مرکبې کلمې په نښه او بیا یې په خپلو کتابچو کې لیکي.</p> <p>— له څو زده کوونکو څخه غواړي چې په وار سره کومه ټوکه یې زده وي نورو ته دې ووايي.</p> <p>— ښوونکي دې پر زده کوونکو د مرکبو کلمو تمرین تر سره کړي.</p>	
ستونزمنې برخې	خپلواک — مستقل ورځپاڼه — روزنامه، اخبار
د لوست ارزونه	<p>— څوک د مرکبې کلمې تعریف کولی شي؟</p> <p>— څوک به پرتخته څو مرکبې کلمې ولیکلی شي؟</p> <p>— له تاسو څخه به څوک متن سم او روان ولوستلی شي؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د مرکبې کلمې تعریف او مثالونه ولیکي.
اضافې معلومات	<p>مرکب نوم یا مرکبه کلمه هغه ده چې له دوو یا ډېرو ریښو څخه جوړه شوې وي لکه: کتابتون، پرهار پاڼه، نوی ښار، گلخانه، بادام گل، سپین غر، تور غر، زر خانګه او نور. یا په بل عبارت: مرکبه کلمه له دوو خپلواکو کلمو څخه جوړه شوې وي او یا له دوو معنا لرونکو کلمو څخه مرکبه شوې وي.</p>

شلم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	له هيواد سره مينه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— له هيواد سره د مينې په معنا او مفهوم به پوهيږي.</p> <p>— متن به په روانه توګه ولوستلای شي.</p> <p>— د متن په مفهوم به خبرې وکړای شي.</p> <p>— په زده کوونکو کې به له هيواد سره د مينې او د هغه د خدمت کولو روحیه پياوړی شي.</p> <p>— د لوست په پوهيدو سره به پدې باوري شي چې د وطن ساتنه يې ايماني دنده ده.</p>
انګيزوي پوښتنې	<p>— د لوست په پورتنۍ انځور کې څه شی ويني؟</p> <p>— آیا د خپل هېواد په هکله څه ويلای شې؟</p>
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته د نوي لوست عنوان (له هيواد سره مينه) پر تخته ليکي، او له زده کوونکو څخه غواړي چې د لوست په انځور خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي نوی لوست په لور او مناسب آواز لولي او په مطلب يې لنډې څرګندونې کوي.</p> <p>— ښوونکي په څو تنو زده کوونکو لوست په وار سره لولي او په لوستلو کې مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي بيا په زده کوونکو باندې د متن له مخې د املا کار کوي او د تېروتنو په وخت کې نورو زده کوونکو ته موقع ورکوي چې د خپلو ټولګيوالو غلطۍ اصلاح کړي. خو د املا کار به د تخته پر مخ ترسره کېږي.</p> <p>— دوه زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راوغواړي ترڅو هر يو خپل ځانونه نورو ټولګيوالو ته معرفي کړي.</p>	
ستونزمنې برخې	<p>ګډ کور — مشترک کور وده — نمو وېجاړ — ويران رښتینی — واقعی نن — امروز راتلونکی — آینده</p>
د لوست ارزونه	<p>— څوک د هېواد د مينې په اړه معلومات ورکولی شي؟</p> <p>— څوک د (هېواد — ګټه — وده) د کلمو هم معنا ويلی او پر تخته يې ليکلی شي؟</p> <p>— گرانو زده کوونکو ! له دې لوست څخه مو څه نتیجه واخېستله ؟</p>
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې په دې اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي. (موږ د خپل هيواد په اړه څه مسولیتونه لرو.)</p>
اضافي معلومات	<p>افغانستان د ټولو افغانانو ګډ کور دی. په دې هېواد کې ګڼ شمېر مليتونه او قومونه لکه: پښتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، پشه يان، نورستاني او نور سره ژوند کوي. دغه قومونه او مليتونه تل د تاريخ په اوږدو کې په ملي يووالي او ورورولۍ کې له يو بل سره ښې او ښې اړيکې درلودې، لري يې او و به يې لري. د افغانستان ټول قومونه او مليتونه افغانان دي او له خپل هېواد سره د زړه له کومې مينه لري، دوی تل د خپل هېواد په سوکالۍ، ودانۍ او خپلواکۍ کې برخه لرله او لري يې. دغه هېواد د يو غني فرهنگ لرونکی دی. افغانان نارینه او ښځې د</p>

<p>خپل فرهنگ په عنعناتو باندې وياړي، د خپل هېواد اسلامي، ملي کلتور او فرهنگ ته يې د زړه له کومې خدمتونه کړي دي، د خپل هېواد ملي هويت يې نړۍ والو ته څرگند کړی دی، زموږ خلک د خپل هېواد سوچه هنر او لاسي صنايعو ته اهميت ورکوي، همدارنگه په ټولنه کې اسلامي او مدني ټولو غوره منل شويو اصولو ته درناوی لري، د ټولنې عالمانو او پوهانو ته په درنه سترگه گوري، دغه نجيب او شريف ولس تل د خپل ټاټوبي او ملي شتمنيو او وياړونو کلک ساتونکي وو او دي، د هېواد له آبادۍ او ښېرازۍ سره مينه لري.</p>	
--	--

یوویستم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	جمله
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— نوی لوست به په روانه توګه ولوستلای او د جملې په معنا او مفهوم وپوهېږي.</p> <p>— په ژبه کې به د جملو په اهمیت وپوهېږي.</p> <p>— د جملې تعریف به په پښتو ژبه له یاده وویلاي شي.</p> <p>— په لیکلو کې د جملو سمو لیکنو ته پاملرنه وکړي.</p> <p>— د صفتونو په هکله به نورو معلوماتو د حاصلولو لپاره خپلې مطالعې ته دوام ورکړي.</p>
پوهنیزې	
مهاري	
ذهنیتي	
انګیزوي پوښتنې	— ستاسو په فکر جمله څه ته وايي؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته د نوي لوست عنوان (جمله) پر تخته لیکي او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې متن ته په دقت وګوري او غور ونیسي، ښوونکي لوست په لور او مناسب اواز لولي او بیا د لوست په معنا او مفهوم خبرې کوي.</p> <p>— ښوونکي د لوست متن په څو تنو زده کوونکو په وار سره لولي او په لوستلو کې له دوی سره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي د لوستلو وروسته څو لنډې جملې د زده کوونکو په واسطه د تخته پر مخ د مشق او تمرین په توګه کار کوي او همدارنګه هغه جملې چې بشپړه معنا او مفهوم نلري له زده کوونکو څخه غواړي چې مثالونه یې پر تخته ولیکي. د نیمګړتیا په صورت کې ښوونکي له زده کوونکو سره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي بیا زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د جملې په لوست پورې اړونده ټوکه په خپلو ډلو کې په چوپتیا ولولي او په مطلب یې ځانونه پوه کړي.</p> <p>— ښوونکي ټوکه په زده کوونکو لولي او د لوستلو په تېروتنو کې پوره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي ټوکه په سم تلفظ د کتاب له مخې لولي او وروسته د لوست نوي لغتونه د تخته پر مخ لیکي او له هرې ډلې څخه څو زده کوونکي د تخته مخې ته راغواړي چې یو لغت معنا او پر تخته یې ولیکي.</p> <p>— ښوونکي بیا غواړي چې همدغه لوستل شوې ټوکه په خپله ژبه نورو ته ووايي.</p>	
ستونزمنې برخې	<p>بشپړه — پوره، مکمل ټوکه — فکاهي مېړی — مورچه</p> <p>وېرېدل — ډارېدل، ترسیدن گیل — شمردن</p>
د لوست ارزونه	<p>— څوک ویلاي شي چې جمله څه ته وايي؟</p> <p>— څوک د تخته پر مخ یوه جمله لیکلې شي؟</p> <p>— څوک په پښتو ژبه د جملې تعریف ویلي شي؟</p>
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې له تېرو درسونو څخه په خپلو خوښه څو جملې وټاکي، مبتدا او خبر دې پکې وښيي او په کتابچو کې دې ولیکي.</p>

<p>هغه پوهه چې د جملې له جوړښت او ساختمان څخه بحث کوي د نحوې يا سنتکس په نامه يادېږي. جمله : د هغو کلمو مجموعه ده چې يو بشپړ مفهوم لاس ته ترې راشي جمله گڼل کېږي. لکه: هغه ځنگل ته ولاړ. ساده لنډې جملې هغو جملو ته وايي چې يوازې د جملې اساسي برخې (مبتدا او خبر) ولري، لکه په دې جملو کې: احمد ولاړ. باران ورېږي. گل وغوړېد. موټر ودرېد. توريالي راغی.</p> <p>مرکبه جمله: هغې جملې ته وايي چې له دوو يا زياتو ساده وو جملو څخه جوړه شوې وي، لکه په لاندې جملو کې : اجمل بنوونځي ته ولاړ. زرغونه د ملالۍ په لېسه کې بنوونکې ده. مرکبې جملې په دوه ډوله دي، ۱ — پيوسته مرکبه جمله ۲ — تابع مرکبه جمله پيوسته جمله هغه ده چې له دوو يا له دوو څخه زياتو ساده وو مستقلو جملو څخه جوړه شوې وي.</p>	<p>اضافي معلومات</p>
---	----------------------

دوه ویشتم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	تېلفون
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> متن به سم او روان ولوستلای شي. د تېلفون په هکله به معلومات ترلاسه کړي. د تېلفون په هکله به نور وروته معلومات ورکړای شي. په متن کې به نوي لغتونه معنا او په جملو کې به یې وکاروي. د تېلفون د لوست په اهمیت، اړتیا او ارزښت به وپوهېږي او په ورځني ژوند کې به ترې سمه ګټه واخیستلای شي.
انګیزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> تاسې د تېلفون د ګټو او ارزښت په اړه څه ویلای شئ؟ څوک ویلی شي چې د تېلفون جوړښت او اختراع د چا له خوا ترسره شوه؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته نوی لوست د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو او په مناسب اواز لولي او ټولګي هم تر څارنې لاندې نیسي.</p> <p>— ښوونکي د لوست نوي لغتونه له معناوو سره پر تخته لیکي او د زده کوونکو لخوا په نښه شوې ستونزې حل کوي. او زده کوونکي لغتونه په خپلو کتابچو کې لیکي.</p> <p>— ښوونکي د تېلفون د ګټو، اړتیا او ارزښت په اړه لندې خبرې کوي.</p> <p>— ښوونکي له زده کوونکو څخه غواړي چې په خپلو ډلو کې لوست ولولي او بیا د هرې ډلې یو یو تن د ټولګي مخې ته راغواړي چې د تېلفون د ګټو او ارزښت په اړه یوه یوه جمله ووايي.</p> <p>— ښوونکي د نوو کلمو لیکلي کارتونه د تختې پر مخ څپوي، بیا د هرې ډلې له زده کوونکو څخه غواړي چې دوه دوه تنه د تختې مخې ته راشي، یو تن کلمې لولي او بل زده کوونکي یې د تختې پر مخ لیکي، خپله ښوونکي د تېروتنو په وخت کې مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د متن جملې یو بل ته املا ووايي، خپله ښوونکي له زده کوونکو څخه څارنه کوي او د اړتیا په وخت کې پوره مرسته کوي.</p>	
ستونزمنې برخې	جوړښت — ساختار اختراع — ایجاد کردن هڅو — کوششها واټن — فاصله پرمختګ — ترقی
د لوست ارزونه	<p>— څوک ویلی شي چې تېلفون د لومړي ځل لپاره چا اختراع کړې؟</p> <p>— څوک ویلی شي چې تېلفون د څه شي لپاره کارول کېږي؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې د تېلفون متن په خپلو کتابچو کې وليکي.
	تر میلاد ۶۰۰ کاله وړاندې اریایان پر دې کار بریالي شول چې په دوو ورځو کې د ۴۰۰ کیلو

مترو په واټن خپل خبر ورسوي. دوی به په یوه ټاکلي واټن کې یو یو کس په جگ او لوړ ځای کې ودراره او بل ځای کې به هغه خبر په لوړ غږ اوراوه او هغه به بیا بل ته رساوه چې په دې ډول به واټن لنډېده، تر ټولو د مخه لومړی د یوه کارپوه چې (هوک) نومېږي، د دغه پوه په وسیله ځینې نښې او علامې جوړې شوې چې د الفبې ځای یې ونيو، دا نښې په یو په بل پسې جگېدلې او مخابره به تر سره کېدله. ددې کار پوه له کار او زیار څخه وروسته یو بل عالم چې (کلورشاپ) نومېږي او د فرانسې اوسېدونکی و، پر ۱۷۹۰م کال یو نسبتا بشپړه وسیله اختراع او جوړه کړه چې له پاریس څخه د فرانسې ځینې نور ښارونه له یو بل سره ونښلوي. همدارنگه د تېلگراف یو بل مخترع د موريس په نامه چې د امریکا د متحده ایالاتو و، ده په ۱۸۳۱ م کال تېلگراف په کار واچوه. موريس تورو ته له ټکو او خطونو څخه اشارې جوړې کړې چې په برقي څپو اوښتې، تېلگراف لېږونکې او اخیستونکې دستگاه یې درلوده او بېرته یې په تورو اړول او پر کاغذ یې لیکل. زموږ هېواد ته تېلگراف په ۱۹۱۴م کال کې راغی او په بابر باغ کې نصب او ونښلول شو، دا دستگاه په مارکتۍ کمپنۍ کې جوړه شوې وه او په دوه کیلو واټه قوه یې کار کاوه. دا دستگاه د څارویو په وسیله له یوه ځای څخه بل ځای ته لېږدول کېده او په اصل د عسکري مخابرې لپاره وه چې د اړتیا په وخت کې ورڅخه کار اخیستل کېده، خو سیم لرونکي تېلگراف تر بیسیم وروسته اختراع شو او زموږ هېواد ته هم وروسته ورسېده. همدارنگه تېلفون چې په اوسنۍ نړۍ کې د بشر یوه مهمه او ضروري وسیله ده، د لومړي ځل لپاره د انګلسي پوه (هوک) له خوا اختراع شوه. همدا ډول په ۱۷۸۲م کال یو تن کشیش یوه غږیزه لوله جوړه کړه چې تر ۸۰ مترو پورې یې د ویاند غږ لېږداه. په ۱۸۸۳م کال (چارلز میچ) امریکایي کار پوه د خالصې اوسپنې میلې مقناطیسې کړې او یوه یې له بلې تر څنګ کېښوده چې دې کار غږ او اواز تولید کړ او وروسته دغه دستگاه نوره هم اصلاح شوه. تر هغه چې یو بل کار پوه او عالم (گرام بل) نومېږي او د امریکا اوسېدونکی و په خپلو زیاتو هڅو او څېړنو په ۱۸۸۵ م کال یې وکړای شول چې تېلفون اختراع او جوړ کړي. بیا هم د نوموړي کار پوه دا کار بشپړ نه و، وروسته یو بل عالم چې (ادیسن) نومېږي له نورو عالمانو سره یو ځای نوموړی تېلفون بشپړ کړ او تر لیرې واټن پورې یې غږ ولېږداه. زموږ په هېواد کې د تېلفون غځول په ۱۸۹۹ م کال پیل شو. د تېلفون لومړی لین چې په یوه لینه مسي سیم یې کار کاوه، د سردار حبیب الله خان او سردار نصرالله خان د استوګنځیو تر منځ چې یو کیلو متر واټن یې درلود وغځول شو. دریم لین د ارګ له دروازې څخه د بابر باغ پورې تمدید شو او په دې ډول د تېلفون کار ورو ورو په ټول هېواد کې وغځېد. په اوسنۍ نړۍ کې د تېلفون بڼه او کیفیت ډېر پرمختګونه کړي، لکه: ډول ډول موبایل چې په اسانۍ سره خلک کولی شي ترې ګټه واخلي او دا تېلفون په خپلو جېبونو کې له یوه ځای څخه بل ځای ته وړلای شي.

در ویشتم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	نظم
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> — متن به سم ولوستلای او د نظم په معنا او مفهوم به پوهېږي. — د متن مطلب به درک او بیان کړي. — د متن په اصلي مفهوم او مطلب به خبرې وکړای شي. — د نظم تعریف به په پښتو ژبه وویلاي شي.
انگیزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> — تاسو کله د نظم کلمه اورېدلې او په معنا یې پوهېږئ؟ — آیا تاسې نثر پېژنئ او له نظم سره څه توپیر لري؟
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د بسم الله الرحمن الرحيم په ویلو سره زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د څو شېبو لپاره د نظم ټاکل شوې برخه د یو بل په مرسته په چوپتیا ولولي. ښوونکي له زده کوونکو څخه څارنه کوي.</p> <p>— ښوونکي بیا د نظم ټاکلې برخه په سم تلفظ او مناسب اواز لولي او د لوستلو په جریان کې زده کوونکي تر څارنې لاندې نیسي.</p> <p>— ښوونکي بیا د متن ټاکلې برخه پر زده کوونکو باندې د تختې پر مخ د املاً کار تر سره کوي. نور زده کوونکي د خپل ټولگیوال غلطۍ نیسي او ښوونکي یې تاییدوي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې دوه دوه تنه زده کوونکي په خپل منځ کې په تپ اواز نوی لوست ولولي، بیا هم په کوم ځای کې چې ستونزه ولري هغه ځای په نښه کوي او له ښوونکي څخه یې پوښتنه کوي.</p> <p>— ښوونکي څو تنه زده کوونکي په خپله خوښه په نوبت د ټولگي مخې ته راغواړي، ورته وایي چې د ننني لوست په مطلب او مفهوم لاندې خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي د کلمو لیکلي کارتونه د مېز په سر ږدي، بیا د هر گروپ له دوو تنو زده کوونکو څخه غواړي چې د تختې مخې ته راشي، یو زده کوونکي دوه کارتونه د مېز له سر څخه پورته کوي، کلمې له معنا وو سره لولي، بل زده کوونکي یې پر تخته د املا په ډول لیکي او نور زده کوونکي یې غلطۍ وراصلاح کوي.</p>	
ستونزمنې برخې	<p>مرغلرې — مروارید ارزښتناک — قېمتي پېیل — جیل کردن قافیه — کلمه های هم وزن که در آخر نظم ها آورده شود</p>
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د ننني لوست مطلب بیان کړي؟ — څوک به متن سم ولولي؟ — څوک کولای شي چې د (ارزښتناک — مرغلرې — پېیل — قافیه) کلمې پر تخته ولیکي او بیا یې معنا کړي؟</p> <p>— څوک به د نظم تعریف له یاده ووايي؟</p> <p>— په دې لوست کې نظم ولې له ارزښتناکو دانو سره تشبیه شوی؟</p>

کورنی دنده	زده کوونکي دې متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط سره وليکي.
اضافي معلومات	<p>په پښتو ادبياتو کې دوه ډوله نظمونه شته دي: ۱ — ملي نظمونه، لکه: چاربيتې، بگتې، نارې اونور... ۲ — مشترک نظمونه، لکه غزل، قصيده، مخمس، مسدس، ترکيب بند، ترجيح بند، مثنی، معشر، مثنوي او داسې نور.</p> <p>نظم هغې ليکنې او وينا ته وايي چې وزن او قافيه ولري. يا په بل عبارت هغو ليکنو ته ويل کېږي چې هم وزن کلمې پکې مراعات شي. دا هم وزن کلمې چې قافيه ورته وايي عموماً د شعرونو او نظمونو په پای کې راځي. زياتره نظمونه ردیف هم لري. ردیف د قافيې د کلمو او نظمونو په پای کې راځي. په معاصرو اشعارو کې زياتره شاعران داسې اشعار هم وايي چې قافيه نه لري. داسې شعرونو ته آزاد شعرونه هم ويل کېږي. څنگه چې پوهېږو نظم په لغت کې د مرغلرو د دانو پيلو ته وايي چې نوموړو مرغلرو ته ملغلرې هم وايي. له دغو قېمتي مرغلرو له پيلو څخه ښکلي، ښايسته او قېمتي امېلونه جوړېږي او زياته بيه لري، همدا شان کله چې شاعر غواړي يوه موضوع او يا يوه پوښتنه چې هدف يې ده او د شعر په ژبه يې بيان کړي، نو بيا د الفاظو، مناسبو کلمو، تشبېهاتو او استعارو له کارولو څخه کار اخلي. له هغه څخه يو ښکلی نظم جوړوي. د نظم په ويلو کې بايد ډېر غور وشي، له کلمو او الفاظو څخه داسې کار واخيستل شي چې د نظم له چوکاټ سره برابري ولري. دا نظم ښايي قصيده وي، مثنوي وي، ترکيب بند، ترجيح بند او داسې نور... وي. ترڅو نظم خپل هنري ارزښت، ښکلا، خوند او مفهوم له لاسه ورنکړي.</p>

څلورويشتم لوست

د تدريس لارښود پلان

د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعونه

د لوست موضوع	ليک نېټې
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> د لیک نېټو په معنا او کارولو به وپوهېږي. متن به سم او روان ولوستلای شي. د درس په اصلي مفهوم او مطلب به خبرې وکړي شي. په لیکلو کې د لیک نېټو سمو او په ځای کارولو ته به پاملرنه وکړي.
پوهنیزې	
مهاري	
ذهنيتي	
انگیزوي پوښتنې	<p>تاسو نشر پېژنئ او له نظم سره توپیر لري؟</p>
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته د نوي لوست عنوان (نثر) پر تخته لیکي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د لوست ټاکلې برخه د خپل کتاب له مخې په چوپټیا له ځان سره ولولي.</p> <p>— ښوونکي بیا د هرې ډلې په څو زده کوونکو متن په سم تلفظ لولي او په لوستلو کې پوره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي متن سم او روان لولي او بیا د لیک نېټو په اړه لنډ معلومات ورکوي.</p> <p>— ښوونکي د لوست نوي لغتونه پر تخته لیکي او له زده کوونکو څخه یې د معنا پوښتنه کوي.</p> <p>— ښوونکي دې زده کوونکي په مناسبو ډلو وېشي، هرې ډلې ته وخت ورکوي او ورته وایي چې په خپلو ډلو کې د نظم او نثر په اړه خبرې وکړي او بیا دې په لیکلې بڼه په مثالونو کې روښانه کړي. ښوونکي په ډلو ګرځي، راګرځي، په ستونزو کې دې پوره مرسته وکړي، په تشويقي الفاظو دې وهڅوي او د هرې ډلې استازی دې د خپل د نظم او نثر لیکلې توپيرونه نورو ته واوروي.</p> <p>— ښوونکي څو تنه زده کوونکي په وار سره پاڅوي او ورته وایي چې د نظم او نثر په اړه خبرې وکړي او مثالونه دې هم ووايي.</p> <p>— ښوونکي د لوست له مخې په زده کوونکو باندې د املا کار کوي او ورته دې لارښوونه وکړي چې د املا په لیکلو کې لیک نېټې په پام کې ونيسي.</p>	
ستونزمنې برخې	<p>خوږوول — پاشیدن بندیزونه — بندش ها پراختیا — انکشاف</p>
د لوست ارزونه	<p>— څوک به د لیک نېټو په اړه خبرې وکړي؟</p> <p>— څوک ویلی شي چې د ننني لوست ارزښت او اهمیت په څه کې ده؟</p> <p>— څوک ویلی شي چې د یوې عادي جملې په پای کې کومه لیک نېټه کارول کېږي؟</p> <p>— څوک یوه سوالیه جمله د لیک نېټې سره پر تخته لیکلې شي؟</p> <p>— څوک ویلی شي چې ندایي لیک نېټه د کومو جملو په پای کې کارېدل کېږي؟</p>
کورنۍ دنده	<p>زده کوونکي دې په خپله خوښه یوه مقاله په خپلو کتابچو کې ولیکي او لیک نېټې دې په مناسبو ځایونو کې وکاروي.</p>

پنځه ويستم لوست

د تدريس لارښود پلان

د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

جرگه	د لوست موضوع
<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <p>— نوی لوست به له تېرو تنو پرته ولوستلای شي.</p> <p>— د جرگې په معنا او مفهوم به وپوهېږي.</p> <p>— د متن مطلب به درک او بیان کړای شي.</p> <p>— د متن په مفهوم او مطلب به خبرې وکړای شي او نوي لغتونه به په جملو کې وکارولای شي.</p>	<p>د زده کړې موخې:</p> <ul style="list-style-type: none"> پوهنیزې مهارتي ذهنیتي
<p>— ستاسو په نظر جرگه څه ته وايي؟</p> <p>— څوک به ووايي چې جرگې زموږ د ولس کومې ستونزې حل کوي؟</p> <p>— څوک به وویلې شي چې جرگه زموږ د خلکو پخوانی دود دی او که نه؟ او د جرگو گټې څه دي؟</p>	انګیزوي پوښتنې
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته له تېر لوست څخه یادونه کوي، بیا د نوي لوست عنوان (جرگه) د تختې پرمخ لیکي او له زده کوونکو څخه غواړي چې خپلو کتابونو ته وگوري او غور و نیسي او په کوم ځای کې چې ستونزه لري په نښه یې کړي. ښوونکي لوست په لور او مناسب غږ لولي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې له هرې ډلې څخه یو یو تن زده کوونکي په خپل وار سره متن ولولي، نور زده کوونکي دې متن ته په غور وگوري او د تېروتنو په وخت کې دې پوره مرسته وکړي، هغه زده کوونکي چې په لوستلو کې کمزوري دي هغوی ته دې یو څه وخت ورکړي چې متن ښه ولولي، ترڅو د لوستلو مهارت یې پیاوړی شي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته وایي چې په خپلو ډلو کې متن په چوپټیا ولولي، بیا د لوست په مطلب دې څو زده کوونکي په وار سره خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د متن لوستل شوې برخه یو بل ته املا ووايي، خپله له زده کوونکو څخه څارنه کوي او د نیمګړې تیا په صورت کې پوره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي بیا د لوست مطلب زده کوونکو ته بیانوي، بیا د مترادفو کلمو چارټ په تخته څړوي او ټول زده کوونکي د چارټ کلمو ته متوجه کوي او ورته وایي چې په چارټ کې د مترادفو کلمو معنا پیدا او د کلمو تر څنګ یې په خپلو کتابچو کې ولیکي.</p>	
<p>پربکړه — فیصله ځانګړی — مشخص و خاص پخوانی — قدیمې ستونزې — مشکلات</p> <p>دود — رسم و رواج منلی — قبول شده زغم — حوصله، صبر</p>	ستونزمنې برخې
<p>— څوک به متن سم او روان ولولي؟</p> <p>— څوک به د جرگې په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي؟</p> <p>— څوک به د متن په مطلب په خپله ژبه خبرې وکړي؟</p>	د لوست ارزونه

	<p>— څوک به نوي لغتونه معنا او په جملو کې وکاروي؟</p> <p>— ددې متن له لوستلو څخه مو څه نتیجه واخېسته؟</p> <p>— څوک به د جرگې د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟</p> <p>— څوک کولی شي چې د چارې له مخې د مترادفو کلمو معنا پیدا او د کلمو تر څنګ به یې ولیکي؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې د جرگې متن په خپلو کتابچو کې ولیکي.
اضافي معلومات	<p>جرګه د تاریخ په اوږدو کې زموږ د خلکو ملي او منل شوی دود او دستور دی چې زموږ له نیکونو او پلرونو څخه دا ویاړلی دود موږ ته راپاتې دی. زموږ په هېواد کې دوه ډوله جرګې دود دي.</p> <p>۱— ملي جرګه ۲— د سیمې په سطحه جرګه د جرګې په اړه الله (ج) په قرآن کریم کې داسې فرمایي: (هر کله چې تاسې کوم نېک کار کوئ، نو په خپلو منځو کې پرې مشوره وکړئ، ځکه چې ټول مؤمنان سره وروڼه دي). همدا رنگه په دې هکله متل دی چې وايي: ((هر کار چې په صلاح وي بې بلا وي)). نو څرګنده شوه چې که د اسلام تاریخ ته وګورو، زموږ پیغمبر(ص) هر کار له صحابه ووسره په مشورې سر ته رسولی، لکه: کله چې د عربو د قبیلو تر منځ د حجر الاسود د تیرې په سر په خپلو منځو کې د هغې په خپل ټاکل شوي ځای د ایښودو په سر لاندې او شخړه وه او هرې قبیلې غوښتل چې تیرې په یوازې سره په خپل ځای کېږدي، نو پیغمبر(ص) د ټولو قبیلو مشران راټول کړل، په خپل ځادر کې یې په خپلو مبارکو لاسونو تیرې کېښوده او بیا یې د هرې قبیلې یوه مشر ته د ځادر یوه خنډه ورکړه چې په دې توګه هم تیرې په خپل ځای کې کېښوده او هم شخړه له منځه لاړه. نوڅرګنده شوه چې جرګه د اسلام په سپېڅلي دین کې څومره ټولنیز ارزښت لري. د جرګو په وسیله ډېرې لوې مسلې، خپل منځي شخړې او لاندې اوارېږي. کله چې په ټولنه کې یوه ستونزه رامنځ ته شي، نو د هېواد مشران او مخور سره راټولېږي او په ستونزې باندې جرګه جوړوي. وروسته له هغه د جرګې پرېکړه اعلانوي چې په دې توګه ستونزه هوارېږي. په بشري ژوند کې هره ټولنه ځانته جرګې لري چې د جرګو له لارې د خپل هېواد هر ډول ستونزې، غوښتنې او د نورو اړتیاوو په برخه کې لازمي پرېکړې کوي. لنډه دا چې جرګه یو ملي او ټولنیز ارزښت لري.</p>

د تدريس لارښود پلان

د تدريس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعونه

د لوست موضوع	انټرنېټ
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> انټرنېټ به وپېژني. متن به سم ولوستلای او وليکلای شي. د لوست متن به درک او بيان کړای شي. د نوي لوست په ارزښت به وپوهېږي. د نوي لوست جملې په د املا په ډول وليکلای شي. د انټرنېټ په اړه به معلومات تر لاسه او د زده کړې په خاطر به مطالعې او عملی کار ته پاملرنه وکړي.
انگيزوي پوښتنې	<p>تاسو د انټرنېټ کلمه اوریدلې او په دې برخه کې معلومات لرئ؟</p>
د ښوونکي فعالیتونه	<p>د ښوونکي د مقدماتي فعالیتونو وروسته، له زده کوونکو څخه د لوست په اړوند څو هڅوونکي پوښتنې کوي، بیا د لوست عنوان (انټرنېټ) پر تخته لیکي او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې خپلو کتابونو ته ځیر شي او بیا لوست په مناسب اواز سره لولي او هم د ټولګي څارنه کوي، او وروسته د لوست په مطلب خبرې کوي.</p> <p>د ښوونکي زده کوونکي په گروپونو وېشي او د هر گروپ په یوه یوه زده کوونکي د لوست متن لولي. خپله ښوونکي د زده کوونکو لوستلو ته غوږ نیسي او د نیمګړتیا په صورت کې ورسره مرسته کوي او هغه زده کوونکي چې د لوستلو په مهارت کې ستونزه لري په هغوی د لوست متن څو ځلې لولي.</p> <p>د ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپلو گروپونو کې د لوست په مطلب خبرې وکړي، بیا دې د هر گروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د لوست (انټرنېټ) په اړه دې لنډې خبرې وکړي.</p> <p>د ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپلو منځو کې یو بل ته املا ووايي، ښوونکي د زده کوونکو څارنه کوي او که زده کوونکي په لیکلو کې تېروتنه کوي د هغوی تېروتنې ورته اصلاح کوي.</p> <p>د ښوونکي د لوست مشکل لغتونه له معناوو سره د تختې پرمخ لیکي او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې لغتونه په خپلو کتابچو کې وليکي او بیا یې په جملو کې استعمال کړي.</p> <p>د ښوونکي دې څو تنه زده کوونکي د تختې مخې ته راوغواړي، تر څو هر یو له خپل فکر څخه د (س او ش) لرونکي کلمې پیدا او پر تختې وليکي.</p>
ستونزمنې برخې	شبکه – جال
د لوست ارزونه	<p>— څوک متن سم او روان لوستلی شي؟</p> <p>— څوک به د متن په مطلب خبرې وکړي؟</p> <p>— څوک به لاندې لغتونه معنا او په جملو کې وکارولي شي؟ شبکه — پانې — ټولګه</p>

	— څوک وویلې شي چې په انټرنیټ کې څه ډول موضوعات شامل دي؟
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.
اضافي معلومات	

اووه ویشتم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	د ناروغۍ رقعہ
<p>د زده کړې موخې:</p> <ul style="list-style-type: none"> پوهنيزې مهارتي ذهنيتي 	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> د ناروغۍ رقعې په ارزښت به وپوهېږي. د ناروغۍ رقعې مطلب به بيان کړای شي. د ناروغۍ رقعې متن به سم ولوستلی شي. د ناروغۍ رقعہ د املا په توگه وليکلی شي. د ناروغۍ رقعې په اهميت به خبرې وکړای شي.
انگيزوي پوښتنې	<ul style="list-style-type: none"> که چېرې څوک ناروغه شي ښوونځي ته څنگه خبر ورکوي؟ ولې موږ د ناروغۍ رقعہ د ښوونځي ادارې ته استوو؟
<p>د ښوونکي فعاليتونه</p> <ul style="list-style-type: none"> ښوونکي د مقدماتي فعاليتونو وروسته زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د ناروغۍ رقعې لوست له ځان سره په پټه خوله د څو شېبو لپاره ولولي. ښوونکي بيا د ناروغۍ رقعې لوست په څو زده کوونکو باندې وار په وار لولي او په لوستلو کې مرسته کوي. ښوونکي لوست لولي او بيا د ناروغۍ رقعہ د املا په توگه په زده کوونکو باندې ليکي. ښوونکي نوي لغتونه پر تخته ليکي او معنا کوي يې. ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپل نوم د ناروغۍ رقعہ په ښکلي خط په خپلو کتابچو کې وليکي، ښوونکي د زده کوونکو په کتارونو گرځي راگرځي او د نيمگړتيا په صورت کې لازمه لارښوونه او مرسته کوي. 	
ستونزمنې برخې	سر ښوونکي — سر معلم هيله — اميد
د لوست ارزونه	<ul style="list-style-type: none"> څوک د ناروغۍ رقعہ لوستلی شي؟ څوک د ناروغۍ رقعې په اهميت خبرې کولی شي؟ څوک کولی شي چې د تختې پر مخ د ناروغۍ رقعہ له ياده وليکي؟ گرانو زده کوونکو! موږ ولې د ناروغۍ رقعہ د ښوونځي ادارې ته استوو؟
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې د ناروغۍ رقعہ لومړی له ياده زده کړي او بيا دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط وليکي.
اضافي معلومات	<p>ټولې ليکنې په دوه ډوله دي، يوه رسمي ليکنې او بل شخصي ليکنې هر څوک په ژوند کې اړ دی چې د ځينو ستونزو، اړتياوو او ناروغيو له امله يو بل ته ليک واستوي او خپله اړتيا د ضروري ليکنې په وسيله مقابل لوري ته احوال ورکړي. په شخصي ليکنو کې معمولاً حال او احوال پوښتنې، خپل دوست ته د يوه شي د لېږدلو احوال ورکول، د روغ او ناروغ پوښتنې، د کور د ضرورتونو د اخیستلو او داسې نورو... په اړه له شخصي ليکنې څخه گټه اخیستل کېږي.</p>

<p> شخصي ليک په درې برخو وېشل کېږي. الف : هغه ليکونه چې مشرانو، لويانو او سپين ږيرو دوستانو ته ليکل کېږي. ب: هغه ليکونه چې نږدې خپلوانو، لويانو، دوستانو، انډيوالانو او آشنایانو ته ليکل کېږي. ج: هغه ليکونه چې کشرانو او تنکيو ځوانانو ته ليکل کېږي. رسمي ليکونه هم په دريو برخو وېشل کېږي : ۱— هغه دي چې يو لوړ مقام لکه: وزير، معين، رييس، مدير، معاون، حاکم، ولسوال او داسې نورو... ته ليکل کېږي. ۲— هغه دي چې په رتبه او حيثيت کې مساوي ځايونو ته ليکل کېږي. ۳— هغه دي چې تر لاس لاندې ځايونو او ادارو ته ليکل کېږي. </p>	
--	--

اته ویشتم لوست

د تدریس لارښود پلان

د تدریس وخت: د اوونۍ درې درسي ساعتونه

د لوست موضوع	ترانه
د زده کړې موخې:	<p>زده کوونکي به د لوست په پای کې لاندې موخو ته ورسېږي:</p> <ul style="list-style-type: none"> • پوهنیزې • مهارتي • ذهني
انگیزوي پوښتنې	<p>— ایا کومه ترانه مو زده ده چې د وطن په هکله وي؟</p> <p>— ایا کولی شئ چې له هېواد سره د مینې په اړه خبرې وکړئ؟</p>
<p>د ښوونکي فعالیتونه</p> <p>— ښوونکي په پوره چمتووالي لومړی د لوست مقدماتي فعالیتونه ترسره کوي، بیا د تېر لوست څخه یادونه کوي او وروسته له زده کوونکو څخه غواړي چې د نوي درس (ترانه) بیتونه په چوپټیا له ځان سره ولولي</p> <p>— ښوونکي بیا نوی لوست په زده کوونکو باندې په وار سره د ټولګې په مخ کې لولي او په لوستلو کې پوره مرسته کوي.</p> <p>— ښوونکي د ترانې بیتونه په موزون لرونکي اواز لولي او بیا د درس نوي لغتونه له معناوو سره د تختې پر مخ لیکي.</p> <p>— ښوونکي بیا نوی لوست په هغو زده کوونکو باندې لولي چې په لوستلو کې کمزوري دي او وروسته له څو زده کوونکو څخه غواړي چې په خپله خوښه د ټولګې په مخکې له هېواد سره د مینې په اړه خبرې وکړي.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د ترانې بیتونه دیوبل په مرسته ولولي او مشکل لغتونه پکې په نښه کړي.</p> <p>— ښوونکي کلمې پر تخته لیکي او معنا کوي یې.</p> <p>— ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې په خپلو ډلو کې یو بل ته د بیتونو املا ووايي. خپله ښوونکي په ډلو ګرځي راګرځي او د نیمګړتیا په صورت کې د املا په فعالیت کې له زده کوونکو سره پوره مرسته کوي.</p>	
ستونزمنې برخې	هوډ — عزم، اراده، تصمیم خاوره — خاک
د لوست ارزونه	<p>— څوک د لوست بیتونه سم او روان لوستلی شي؟</p> <p>— څوک به د (مینه، کم، خاوره) کلمې په تخته ولیکي او معنا به یې کړي؟</p> <p>— څوک کولی شي چې د هېواد په هکله خبرې وکړي؟</p>
کورنۍ دنده	زده کوونکي دې لوستل شوي بیتونه په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط ولیکي.
اضافي معلومات	<p>د افغانانو د خپلواکۍ لومړۍ نښه د هېواد مینه ده. هر افغان که نرینه دی او که ښځه له خپل هېواد سره رښتینې مینه لري. زموږ باشهامت او مېرني وطنوال د وطن په لاره کې له سربښدنې، ځان قربانولو څخه ډډه نه کوي، بلکې د هېواد په لار کې یې لوی فخر او ویاړ بولي. د خپل هېواد شاپې او وچ دښتونه ورته له کشمیر او د لندن له مانیو څخه زیاتې بارزښته ښکاري. ددې هېواد ادیبانو، لیکوالانو، شاعرانو او نورو رښتینو مسلمانانو د وطن مینه د ایمان یوه ټوټه او د مینې جذبه شمېرلې. عبدالغني خان د پښتو د نوميالي مشر خان عبدالغفار خان زوی دی. دی په ۹۱۴ کال په پښتونخوا کې زیږدلی دی. په پنځلس کلنۍ کې یې مور له نړۍ سترګې پټې کړې.</p>

لومړنۍ زده کړې يې د اتمانزو په آزاد ښوونځي کې ترسره کړي او د نورو زده کړو لپاره انگلستان او امريکې ته لاړ. غني خان د پښتنو نوميالي شاعر و چې ځينې شعري مجموعې يې چاپ شوي دي لکه:

د غني پلوشې، د پنجري چغار، فانوس او نور د شعرونو مجموعه يې د (غني کليات) په نامه چاپ شوي دي. دغه په هېواد مين ليکوال او شاعر هم د وطن د مينې په باب ډېر شعرونه لري چې ځينې شعرونه يې د هېواد په مجلو کې چاپ شوي دي. او ځينې شعرونه يې په درسي کتابونو کې طبع او چاپ شوي او زياتره شعرونه يې د يو بشپړ کتاب په توگه هم طبع او چاپ شوي دي. افغانان د هېواد د هرې مينې څخه د هېواد مينه زياته با ارزښته بولي. دادی اوس د پښتو د څو شاعرانو او اديبانو له خولې څخه د هېواد د مينې او محبت په اړه خوږې نغمې او پخې جذبې واورو: خوشحال بابا وايي:

خوشحال خټک خوښي نشي بې له سرايه * خپل وطن يې و هر چاوته کشمير کړ.
اشرف خان هجري چې د مغلو په بند کښيوت او له خپل خوږ وطن څخه په وتو شو، نو ډېر يې وژړل:

ما هاله د ځان ماتم وکړ په وينو * چې اټک وته مې شا کړه په ژړا شوم
احمدشاه بابا غوندي ستر واکمن هم د خپل هېواد په ياد له هند څخه ډېرې خوږې دردمنې نارې وهلي دي:

که هرڅو مې د دنيا ملکونه ډېر شي * زما به هېر نشي دا ستا ښکلي باغونه
د ډهلي تخت هېرومه چې رايا د کړم * زما د ښکلي پښتونخوا د غرو سرونه